
Portræt af Nils Malmros

To alumner – to verdener

Mit yndlingssted på AU

ER DER LIV I RUMMET?

AUGUSTUS er Aarhus Universitets alumnemagasin. Det indeholder nyheder og informationer til kandidater, bachelorer, medarbejdere, samarbejdspartnere og andre interesserede. »Alumne« er en betegnelse, som universiteter rundt om i verden bruger om deres tidligere studerende. AUGUSTUS er en sammentrækning af AU for Aarhus Universitet og gustus (latin), som betyder smagsprøve. Deraf navnet AUGUSTUS.

NR.3 DECEMBER 2013

FORSIDEFOTO: LARS KRUSE

UDGIVER
Aarhus Universitet
Nordre Ringgade 1, 8000 Aarhus C
E-mail: augustus@au.dk
Hjemmeside: www.au.dk/augustus

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
Bjerg Tulinus

REDAKTØR
Ida Hammerich Nielson

KORREKTUR
Charlotte Boel

DESIGN OG LAYOUT
Astrid Friis Reitzel

ABONNEMENT
Hvis du er alumne fra AU, kan du ændre dit abonnement på www.alumni.au.dk.
Hvis du ikke allerede har en profil i alumnenetværket, er det nemt og hurtigt at oprette en, og du får samtidig også adgang til mange andre tilbud til AU's alumner. Du kan også læse AUGUSTUS som e-magasin på www.au.dk/augustus.
Abonnement: alumni@au.dk

PRODUKTION
vahlé*nikolaisen

OPLAG
65.200 stk.

ISSN
1603-8193
Gengivelse af AUGUSTUS er tilladt ifølge de gældende Copydan-aftaler.

INDHOLD

■ PORTRÆT

Evighedsstudenten, der lærte ikke at bluffe

Nils Malmros blev læge efter næsten 23 års studier. Medicinstudiet så han som en »borgerlig forsikring«, der samtidig gav ham adgang til godt betalte nattevagter. Alle pengene blev brugt til at finansiere de film, der i samme periode gjorde ham kendt som en af Danmarks dygtigste filminstruktører. Succesen kom dog først, da han lod være med at lade som om, han var dybsindig.

6

TEMA

Er der liv i rummet?

Naturvidenskaben har aldrig været tættere på at opklare, om der er liv på andre planeter i rummet. Den epokegørende opdagelse kan ske inden for få år. Men livet vil sikkert blive fundet på planeter så langt væk fra Jorden, at vi aldrig vil kunne nå dem.

10

Fiktionens rumvæsener

14

Gud er et rumvæsen

Vi er skabt af rumvæsener. Og de besøger stadig Jorden. Sådan lyder det fra tilhængerne af Rael-bevægelsen, én af verdens mange ufo-religioner. Ufo-religionerne knytter sig til det, videnskaben endnu ikke kan forklare, siger ph.d.-studerende med speciale i nye religioner.

20

Satellitten Kepler

24

Livet stammer måske fra Mars

For milliarder af år siden var betingelserne for, at der kunne opstå liv, bedre på Mars end på Jorden.

26

Forskerkommentar

Helge Kragh: Det levende univers

29

ALUMNER

To alumner – to verdener

Trine Juul og Søren Lorenzen læste litteraturhistorie i en tid, hvor de ikke gik og grublede over, hvad de egentlig skulle bruge det til. De studerede kun, fordi de elskede litteratur. Det har dog siden vist sig, at de i høj grad kunne bruge litteraturhistorien til noget: I dag bruger de deres kompetencer fra faget på henholdsvis Virum Gymnasium og i PFA Pension.

31

Mit yndlingssted

Fire alumner fortæller om deres yndlingssted på AU

38

Alumner holdt 50-års jubilæum

42

AU retrospektivt

44

NY GRATIS MENTORHÅNDBOG

Aarhus Universitet har netop udgivet en ny bog, "**The Mentoring Journey**". Bogen er i håndbogsformat og fyldt med inspiration, vejledning og redskaber til at indgå i en god og udbytterig mentorrelation.

Bogen kan du læse gratis i en digital udgave på www.au.dk/mentor. Her kan du også købe din egen trykte håndbog til en særpris på 60 kr., hvis du er medlem af AU's alumnenetværk. (normalpris 200 kr.)

FÅ DIN GRATIS E-BOG
WWW.AU.DK/MENTOR

MÅLET ER STADIG AT FRIENDRAISE

ORD · REKTOR BRIAN BECH NIELSEN
BILLEDE · JESPER RAIS

I december 2003 – for præcis ti år siden – sendte Aarhus Universitet det første nummer af *Augustus* på gaden. I den tid, der nu er gået, har vi gennem dette alumnemagasin forsøgt at fastholde og styrke kontakten til de mange kandidater, der i dag er tilknyttet universitetet.

Initiativet til et alumnemagasin var inspireret af det stærke alumne-samarbejde, som man havde og har stor succes med i bl.a. USA og England. Men hvor formålet her også var fundraising, kunne Aarhus Universitets målsætning snarere beskrives med termen »friendraising«.

Daværende rektor Niels Christian Sidenius skrev i den første *Augustus*-leder, at målet med magasinet var: »at give universitetets kandidater en ny og anderledes indgang til at følge med i universitetets liv, og at fastholde og udbygge interessen for Aarhus Universitet – uafhængigt af fag, arbejdsplads og bopæl.«

Det at samle alumneaktiviteterne i et fællesmagasin på tværs af faglige skel var på det tidspunkt ret enestående og vakte stor interesse ikke kun nationalt, men også i de lande, som vi traditionelt samarbejder med.

Siden 2003 er det blevet til 37 udgaver af *Augustus*-magasinet – alle med det formål at give alumnerne

og læserne et indblik i nogle af de mange spændende forskningsprojekter og undervisningstilbud, som Aarhus Universitet har at byde på. Samtidig har bladet været et oplagt sted at fortælle om universitetets mange efter- og videreuddannelsesstilbud; og ikke mindst det mangeårige samarbejde med Folkeuniversitetet i Aarhus, der hvert år arrangerer gratis forelæsninger for både medarbejdere og alumner fra Aarhus Universitet.

I de senere år har alumnearbejdet fået en ny dimension: Hvor Aarhus Universitets friendraising i starten tog udgangspunkt i at formidle universitetets tilbud til alumnerne, har netværket GERDA efterhånden bevist, at alumnerne også har en stor lyst til at give noget tilbage.

Netværket, som er opkaldt efter Aarhus Universitets første alumne, Gerda Kolstrup, har på nuværende tidspunkt flere end 17.000 aktive medlemmer. De er med til at styrke universitetets kontakt til omverdenen ved eksempelvis at tilbyde sig som erhvervsmentorer eller ved at deltage i virtuelle aftagerpaneler og på den måde forbedre de nuværende studerendes uddannelsesforløb.

Med de seneste års udvidelse af universitetet er der skabt grobund for, at alumnenetværket i fremtiden kan vokse sig endnu stærkere og skabe flere nye forbindelser mellem Aarhus Universitet og det omkringliggende samfund. Et samfund, som helt berettiget stiller store krav til universiteternes videnproduktion og kommunikation. Dengang som nu gælder det, at et universitet ikke er nok i sig selv – hverken nationalt eller internationalt. Tværtimod er vores ansvar og forpligtelse over for samfundet kun vokset i takt med antallet af studerende og medarbejdere.

Det ansvar forsøger vi på bedste vis at leve op til ved at sikre, at man ikke blot som studerende, men også som alumne får et stort udbytte af sin forbindelse til Aarhus Universitet.

Med det vil jeg i denne jubilæumsudgave af *Augustus* ønske en god læselyst.

Brian Bech Nielsen
Rektor

EVIGHEDSSTUDENTEN, DER LÆRTE IKKE AT BLUFFE

ORD · BJØRG TULINIUS
BILLEDER · ANDERS TRÆRUP

Nils Malmros blev færdig som læge efter knap 23 års studier. Han har siden brugt sin uddannelse som lægevikar på en række forskellige sygehuse, men har, som han siger, aldrig nået længere end til forvagten. Så selv om han allerhelst ville være neurokirurg, kan antallet af patienter, han har været med til at operere, tælles på én finger.

NILS MALMROS BLEV LÆGE EFTER NÆSTEN 23 ÅRS STUDIER. MEDICINSTUDIET SÅ HAN SOM EN »BORGERLIG FORSIKRING«, DER SAMTIDIG GAV HAM ADGANG TIL GODT BETALTE NATTEVAGTER. ALLE PENGENE BLEV BRUGT TIL AT FINANSIERE DE FILM, DER I SAMME PERIODE GJORDE HAM KENDT SOM EN AF DANMARKS DYGTIGSTE FILMINSTRUKTØRER. SUCCESEN KOM DOG FØRST, DA HAN LOD VÆRE MED AT LADE SOM OM, HAN VAR DYBSINDIG.

Skumringstimen nærmer sig.

Folk trækker indenfor på caféen, der ligger i det gamle latinerkvarter i Aarhus, lidt i skyggen af domkirkens imposante kirkeskib og med Katedralskolen som nabo.

Han kommer her tit. Sætter sig med en kop sort kaffe og dagens avis og nyder at se og møde livet i den by, der altid har været hans – og som udgør en vigtig kulisse i alle hans minder og dermed også hans film.

Nils Malmros har en særlig gave. Han er udstyret med en hukommelse, der både fotografisk og følelsesmæssigt langt overstiger de flestes evne til at genkalde sig billeder og stemninger. Og det er den gave, han i særlig grad har benyttet sig af i de film, der hører til de fleste danskeres bagkatalog.

Han har lavet film om barndommens uskyld, den spirende pubertet, de ulykkelige forelskelser og altid været i stand til at ramme de helt præcise detaljer fra både skolegården, klasseværelset og de pinlige situationer til festerne, når lyset blev dæmpet, og musikken krævede nærhed.

Som han sidder der på caféen med det legendariske filmnavn

»Casablanca«, virker han afslappet og nærværende, selv om hans mobiltelefon konstant vibrerer i skjortens brystlomme, og de indtalte beskeder hober sig op. Det er i dagene lige op til premieren på hans nyeste – og måske allersidste – film »Sorg og glæde«. Den mest private og hjertegribende fortælling, han endnu har lavet. Om den dybt ulykkelige hændelse i hans eget liv, da hans kone i en psykose dræbte deres dengang ni måneder gamle datter Anne. Det er en film, han nok lige siden har vidst, at han skulle lave – men det har først været muligt nu. Og det er faktisk hans kone, Marianne, der har bedt ham om at gøre det – så han kunne gøre sit værk færdigt.

DRØMMEN OG REALITETERNE

Men det er ikke den film, vi skal tale om i dag. Det er livet før, under og efter. Et liv, hvor meget af tiden er brugt på Aarhus Universitet, som altid har ligget i hans baghave. Helt bogstaveligt. Med en far, der var neurokirurg og overlæge på Aarhus Kommunehospital, og en kæmpevilla tæt på, så var Universitetsparken nærmest en forlængelse af baghaven. Og om vinteren løb Nils af sted

med skøjterne over skulderen og hen til universitetssøen for at løbe på isen med de andre børn.

I villaen var der også mange børn. De var fem søskende i alt. Havde fire badeværelser og en fuld kælder med egen indgang, hvor Nils rykkede ned – og blev boende, lige indtil faren skulle på pension, og det derfor var farvel til embedsmandsboligen.

På det tidspunkt var unge Malmros eneste »barn« tilbage i huset. Han var fyldt 30, stadig stud.med. og succesfuld filminstruktør med blandt andet en Bodil for danske bedste film i 1973 »Lars Ole, 5.c«.

Drømmen om at blive filminstruktør begyndte allerede i gymnasiet. I biografens mørke så han Truffauts »Jules et Jim« på det store lærred – og var solgt. Men unge Malmros troede ikke rigtigt på drømmen. Derfor søgte han i første omgang ind på et andet drømmestudie. Han ville være arkitekt og designe møbler. Men der kom afslag fra Kunstakademiet. Og så var næste træk for den 19-årige lægesøn at søge ind på medicinstudiet. Ligesom faren – og alle de andre kammerater fra gymnasieklassen.

Det blev til et af de længste ►

studier, han også selv har hørt om. Universitetet har selvfølgelig lagt rammer til andre evighedsstudenter. Men i modsætning til dem lykkedes det faktisk Malmros at blive færdig og få sit eksamensbevis. Efter næsten 23 år.

»Det skyldes nok en form for stædighed. Og samtidig var jeg aldrig helt sikker på, at filmene kunne bære. Jeg tænkte tit: Hvor længe holder det her? Hver gang jeg var færdig med en film, troede jeg ikke,

for at komme med over i de nye.

»I begyndelsen var jeg heller ikke særlig bidd af selve faget. Men jeg kan huske en helt bestemt nat, hvor jeg sad og læste i en fysiologibog. Pludselig gik det hele op for mig. Stofskiftet, nervesystemet – alle kroppens funktioner. Det var en slags naturvidenskabelig åbenbaring. Siden har jeg været rigtig glad for, at jeg netop har de to forskellige spor i mit liv: naturvidenskaben og så filmene, som nok mere er i den humanistiske

min egen karriere, så vil jeg sige, at det selvfølgelig er meget flot at kunne lave en film. Men det kan enhver amatør, der er tilstrækkelig stædig og dumdrstig. Det interessante i min karriere er, at jeg faktisk lærte så meget af mine fejl i »En mærkelig kærlighed«. Jeg erkendte simpelt hen, at jeg kun skulle lave film om noget, jeg ved noget om. Lad være med at foregive dybsindighed, lad være med at prøve at være poetisk. Lad være med at bluffe. Og da jeg laver min næste film »Lars-Ole, 5 c«, er det netop et resultat af den beslutning«.

Med »Lars Ole, 5.c« slår Malmros i 1973 sit navn fast som dansk films nye lovende filminstruktør, og filmen var færdig, lige inden han blev færdig med første del af medicinstudiet. Da den var i mål, tænkte han, at så kunne han lige så godt tage anden del også. Samtidig var den næste film »Drenge« allerede begyndt at melde sig i bevidstheden.

”

Nils Malmros

Den var et rent plagiat af »Jules et Jim«. Filmen var simpelthen bluff. Jeg lod som om, jeg var dybsindig – og håbede så, at filmen ville blive opfattet sådan.

at jeg havde flere film i mig. Så medicinstudiet var også en slags »borgerlig forsikring«, og samtidig gav studiekortet jo adgang til vagterne, som gav mig penge til at lave film. Det var det eneste, jeg brugte penge på, for jeg fik både kost og logi hos mine forældre,« fortæller han.

AT LÆRE AF SINE FEJL

Selve studiet fyldte ikke så meget. Malmros studerede godt nok hele tiden jævnt, men han nåede aldrig alle obligatoriske eksaminer indenfor den gældende studieordning. Han blev reddet på strejken hver gang. Der blev altid lige vedtaget en særordning, der skulle give folk fra de gamle studieordninger mulighed

retning.«

Hans første film blev en fiasko.

»En mærkelig kærlighed« var klar til fremvisning i 1968 – efter fire års medicinstudier – og havde en af hans studiekammerater, Mogens, som hovedperson. Kammeraten (som vi i øvrigt vender tilbage til senere) brugte et helt år af sin studietid på filmen, og Århus Studenternes Filmklub skubbede penge i.

Det var lærepenge, lyder det fra Malmros i dag. For filmen var ikke ægte. Den var studentikos og gjorde sig ud for noget, som den ikke var.

»Den var et rent plagiat af »Jules et Jim«. Filmen var simpelthen bluff. Jeg lod som om, jeg var dybsindig – og håbede så, at filmen ville blive opfattet sådan. Hvis jeg skal vurdere

NATTEVAGTER SOM FILMSTØTTE

Filmen om Lars Ole gav ud over den fine Bodil også midler til nye film. Men det, der især finansierede filmdrømmene, var de mange nattevagter, Nils Malmros tog som medicinstuderende i løbet af studieårene.

De var ofte på 16 timer ad gangen, og især en af vagterne gjorde et særligt indtryk på ham.

»Jeg sad ved en professor fra Tandlægehøjskolen, som var blevet ramt af en fuldstændig lammelse. Den ville forsvinde igen på et tidspunkt, men som han lå der i hospitalssengen på sin enestue, var han helt ude af stand til at bevæge sig. Ikke engang øjenlåget. Jeg fik at vide, at han var ved bevidsthed og altså kunne høre alt, hvad der blev sagt. På det tidspunkt var jeg i gang med at læse Dostojevskijs *Idioten* og var meget optaget af den, så jeg tænkte: Stakkels ham, han ligger bare der. Og så begyndte jeg at

fortælle ham om bogen og mine refleksioner over det, jeg havde læst. Jeg tror, jeg sad ved ham et par måneder, og så en dag kunne jeg pludselig høre hans fingerspidser slå mod sengekanten: Dok. Dok. Han kunne stadig ikke sige noget eller bevæge resten af kroppen. Men nu kunne vi pludselig kommunikere: Et slag betød ja, to slag betød nej.»

En dag, da Nils Malmros kommer ind på stuen, er sengen tom.

Professoren har fået sin førlighed igen og er blevet udskrevet.

Et halvt år efter går Malmros rundt i det samme kvarter ved domkirken, hvor vi nu sidder og drikker kaffe. Og pludselig dukker en lille mand op på siden af ham og hilser meget overstrømmende.

»Goddag Nils, hvordan går det« siger den lille mand. Og Malmros leder godt og grundigt i sin ellers fantastiske hukommelse, der denne gang slet ikke vil hjælpe ham.

Det er selvfølgelig professoren, der hilser på. Men da han jo altid har ligget i en seng, mens Malmros kendte ham, vidste han slet ikke, hvor høj – eller lav – manden var, så derfor genkendte han ham ikke.

Professoren takker Malmros mange gange for at have delt sine refleksioner over det store værk med ham. Han havde selv læst bogen under besættelsestiden, og det havde været en stor glæde for ham at få den genopfrisket, mens han lå og var spærret inde i sin krop.

LÆGEVIKARIATER SOM RESEARCH

I dag er der ingen tvivl om, at Nils Malmros er glad for at have færdiggjort sine medicinstudier. Ikke kun på grund af nattevagterne og de nødvendige penge, de gav. Men også på grund af det fag, som han stadig mener ville være hans yndlingsbeskæftigelse, hvis han fik mulighed for at leve et helt nyt liv.

»Det er fantastisk meningsfuldt

arbejde. Det handler dybest set om at fjerne smerte – og at redde liv. Og der er en meget stor tilfredsstillelse ved at kunne diagnosticere. Der er jo en god detektiv gemt i enhver læge. Jeg var da også helt klar over, at jeg skulle ud at prøve mit fag af i praksis med det samme, da jeg endelig var færdig – for ellers ville jeg aldrig turde det. Enhver ny læge tror jo, at patienten er ved at dø for ham hele tiden, så det er vigtigt at få noget rutine.»

Det er blevet til en masse vikariat på forskellige sygehuse lige siden. Og Malmros har samtidig kunnet bruge lægejobbet som en form for research til sine film.

»Inden jeg gik i gang med filmen om min far og Thorotrast-sagen »At kende sandheden«, havde jeg et vikariat på en neurokirurgisk afdeling i to år. I filmen er det derfor mine egne hænder, der fører skalpellen i operationsscenerne.»

I forbindelse med forberedelserne til filmatiseringen af »Barbara« var Nils Malmros ansat på sygehuset i Torshavn i en periode for på den måde stille og roligt at leve sig ind i det færøske samfund og den mentalitet.

Mange af kammeraterne fra medicinstudiet er der også stadigvæk. Og nu vender vi tilbage til studiekammeraten Mogens, der spillede hovedrollen i Malmros' første film.

For da Nils Malmros skulle finde midler til sin nye film »Sorg og glæde« kneb det med at få støtte, og så sprang Mogens til. Han gav et bidrag på to millioner kroner med ordene: »Nu har jeg været med i både din første og din sidste film.»

»Og jeg tror, han har ret. Det er min sidste film. Hvis du ser på alle mine tidligere film, så har de handlet om ulykkelig, sødmefyldt kærlighed. »Sorg og glæde« handler derimod om den gensidige kærlighed. Den viser kort og godt, at jeg er blevet voksen.« ■

Malmros var indskrevet på universitetet i mere end 20 år, men havde ikke sin gang på campus ret tit. Hans forhold til underviserne var derfor også noget sporadisk, men især en af professorerne har præget Malmros' tilgang til livet: professor Lisbjerg. Han forelæste i histologi ved at læse højt af sit kompendium, og det var temmelig kedeligt. Men han citerede en enkelt gang Sherlock Holmes i et svar til Doctor Watson, der spørger, hvordan Holmes nåede frem til sin løsning på gåden: »Because I was looking for it,« siger Holmes.

TEMA

LIV I RUMMET: SÅ TÆT PÅ – OG DOG SÅ LANGT VÆK

NATURVIDENSKABEN HAR ALDRIG VÆRET TÆTTERE PÅ AT OPKLARE, OM DER ER LIV PÅ ANDRE PLANETER I RUMMET. DEN EPOKEGØRENDE OPDAGELSE KAN SKE INDEN FOR FÅ ÅR. MEN LIVET VIL SIKKERT BLIVE FUNDET PÅ PLANETER SÅ LANGT VÆK FRA JORDEN, AT VI ALDRIG VIL KUNNE NÅ DEM.

ORD · METTE HELM
BILLEDE · LARS KRUSE

Den store, sorte nattehimmel er omspundet af en fængslende mystik, der siden menneskehedens begyndelse har pirret vores opmærksomhed og fantasi. Og lige siden vi fandt ud af, at de hvide prikker på himmelens mørke bagtæppe er lyset fra fjerne sole, har mennesker fra alle kulturer vendt et undrende blik opad med særligt ét spørgsmål i tankerne: Er der mon liv derude?

Det mest sandsynlige svar er: Ja! Og der er gode chancer for, at vi finder det inden for overskuelig fremtid.

Men det bliver nok ikke den form for liv, som vores fantasi favoriserer, lyder meldingen fra astronom Hans Kjeldsen og astrobiolog Kai Finster, der begge forsker i liv i rummet.

Neongrønne marsmænd med trekantede kranier og tætsiddende øjne så store som tekopper ville i sandhed være en bemærkelsesværdig opdagelse, men vi må efter al sandsynlighed indstille os på at nøjes med mindre.

»I science fiction-litteraturen ligner rumvæsenerne tit mennesker – de har krop, arme, ben og et hoved med ører, øjne, næse og mund. Men det, vi realistisk regner med at finde, er mikrobielt liv, altså organismer i en målestok på en tusindedel millimeter,« fortæller Kai Finster.

Mikroorganismene er med andre ord hver især 50 gange mindre end den gennemsnitlige bredde på et menneskehår: så små, at de ikke kan ses med det blotte øje, medmindre de samler sig i klynger.

EVOLUTION HAR IKKE ET FORMÅL

Selv om den form for liv ikke er så imponerende, som mange sikkert havde håbet, er det alligevel ikke noget at kimse ad. Jordens egen historie har primært været præget af mikroskopisk liv. Livet på Jorden startede for ca. fire milliarder år siden, og det er først inden for de sidste 800-1.000 millioner år, at der er kommet flercellede organismer til. Det er mikroorganismene, der har haft den største indflydelse på Jordens udformning, og alt senere liv

har udviklet sig fra dem.

Der er dog ingen grund til at forvente, at det mikrobielle liv på andre planeter vil vokse sig til livsformer som dem, vi kender på Jorden. At livets udvikling skulle have løbet den samme vej på en anden planet, er på ingen måde givet. Naturen har nemlig ikke en drejebog, lyder det fra Kai Finster.

»Evolutionen forfølger ikke noget mål; den udfolder et potentiale. Da livet på Jorden startede, stod der ikke »menneske« på programmet. Det har aldrig ligget i kortene fra naturens side, at livet på Jorden skulle antage de varierende former, det nu engang har. På en måde passer H.C. Andersens »Klods-Hans« meget fint som illustration. Han samler tilfældige ting op på vejen til prinsessen og trækker dem op af lommen ved passende lejlighed,« siger han og fortsætter:

»Også vi er resultatet af en lang række tilfældige processer, og sådan er det med evolutionen. Evolutionen er en kombination af de kort, du har på hånden, og de træk, som din naturlige modstander tillader dig ►

”

Hans Kjeldsen

Jeg er på et tidspunkt kommet til at love, at vi har fundet liv inden for ti år. Det er nu halvandet år siden, så jeg har stadig otte et halvt år at løbe på.

at spille: en række eventualiteter, som kan blive realiseret, når forskellige forhold gør det muligt.«

FORSKNING PÅ ASTRONOMISKE AFSTANDE

At finde liv på andre planeter er noget af en udfordring, i betragtning af at de mikroskopiske organismer er meget små og meget langt væk – og at de oveni købet kan gemme sig dybt under planeternes overflade.

Ikke desto mindre er der grund til optimisme, mener astronom Hans Kjeldsen, som forventer et snarligt gennembrud. Forskerne har allerede nu en liste med omtrent 15 planeter, som har den rigtige størrelse og den rigtige afstand til deres sole til, at der potentielt kan være liv. Disse planeter skal nu undersøges nærmere.

»Jeg er på et tidspunkt kommet til at love, at vi har fundet liv inden for ti år. Det er nu halvandet år siden, så jeg har stadig otte et halvt år at løbe på. Og det er heller ikke helt urealistisk,« siger Hans Kjeldsen, der blandt andet sætter sin lid til den nye satellit TESS, som NASA opsender i 2017.

Med satellitter som TESS kompenserer rumforskerne for, at de aldrig kan komme helt tæt på deres objekt. Ganske vist holder de et vågent øje med Mars og nogle af Jupiters måner, som befinder sig relativt tæt på Jorden, men jagten på liv i rummet

er først og fremmest henlagt til solsystemer langt væk fra vores eget.

»De nærmeste planeter, vi kigger på lige nu, ligger 100 lysår væk. Det vil sige, at det vil tage 100 år at nå derud, hvis man bevæger sig med lysets hastighed. De fjerneste planeter, vi er i gang med at kortlægge, er 3.000 lysår væk. En af de mest interessante planeter, vi har fundet – nemlig Kepler 62f, som har tilnavnet »Jordens tvilling« – er 1.200 lysår væk,« fortæller Hans Kjeldsen.

Afstandene sættes i relief af, at rumskibet Voyager først for nylig har nået udkanten af vores eget solsystem – og den blev sendt af sted for 40 år siden.

Når de ubegribelige afstande gør det umuligt for forskerne at rejse ud i det uendelige univers, så må universet jo komme til forskerne.

En af de metoder, forskerne bruger til at finde ud af, om organismer kan leve under forholdene på andre planeter, er således at genskabe en planets fysiske forhold på Jorden og undersøge, hvordan jordiske mikroorganismer klarer sig i dem. Det foregår i en lukket tank, hvor forskerne kan efterligne fjern planets atmosfæresammensætning, tryk, temperatur og stråling.

RUMFORSKNING GØR OS KLOGERE PÅ JORDEN

De primitive livsformer, som for-

skerne forventer at finde på andre planeter, vil ikke have nogen indflydelse på vores dagligdag her på Jorden. Og de planeter, som livet forventes at eksistere på, vil sikkert ligge i en så fjern verden, at vi ikke kommer til at kunne rejse derhen. Hvad skal vi så egentlig bruge den nye viden til?

»Hvis vi finder mikroorganismer i rummet, kan de lære os, at liv er et

universelt princip meget forskelligt fra det, vi hidtil har haft grund til at antage. Vi ved principielt ikke, om liv er noget unikt, der kun er knyttet til Jorden, eller om det opstår i det øjeblik, mulighederne er til stede,« siger Kai Finster.

Når forskerne finder liv i rummet, kan de dermed bruge det til at blive klogere på de grundlæggende principper for liv og på, hvordan liv er opstået i første instans. Det er en af de store gåder, som videnskaben endnu ikke har fundet svar på: Hvad er det for nogle processer, der fører fra simpel kemi til primitivt liv?

Også Hans Kjeldsen mener, at forskning i liv på andre planeter er en vigtig kilde til selvindsigt – sådan at forstå, at det giver viden om Jordens egen historie.

»Forestil dig en biolog, der kun har fået ét træ i hele verden at kigge på. Og han sidder oppe i trækronen og studerer det i detaljer. Ved at kigge på det træ skal han fortælle, hvor det er kommet fra, og hvad der vil ske med det. Hvis nu han måtte kigge på andre træer, kunne han finde nogle træer i frøstadiet, nogle, der lige var begyndt at vokse, og nogle, der var ved at visne,« siger han og fortsætter:

»Hvis vi astronomer kun kan kigge på vores eget solsystem, kan vi ikke sige så meget om det, som hvis vi har en masse solsystemer at sammenligne med.« ■

RUMREJSE MED LYSETS HAST

DE PLANETER, SOM HAR STØRST POTENTIALE TIL AT HUSE LIV, LIGGER SÅ LANGT VÆK, AT VI ALDRIG KOMMER TIL AT KUNNE REJSE DERTIL. ELLER GØR DE NU OGSÅ DET? IFØLGE ASTRONOM HANS KJELDSSEN GIVER IDÉEN OM RUMREJSER MED LYSETS HASTIGHED GRUND TIL AT LEGE MED TANKEN

ORD • METTE HELM
BILLEDE • LARS KRUSE

Hvis vi på et tidspunkt bliver i stand til at rejse med en hastighed tæt på lysets, sker der noget meget mærkeligt: Universets ubegribelige afstande bliver mindre! Fænomenet kaldes længdeforkortelse. Tid og afstand er nemlig et lokalt fænomen, som afhænger af, hvordan man bevæger sig.

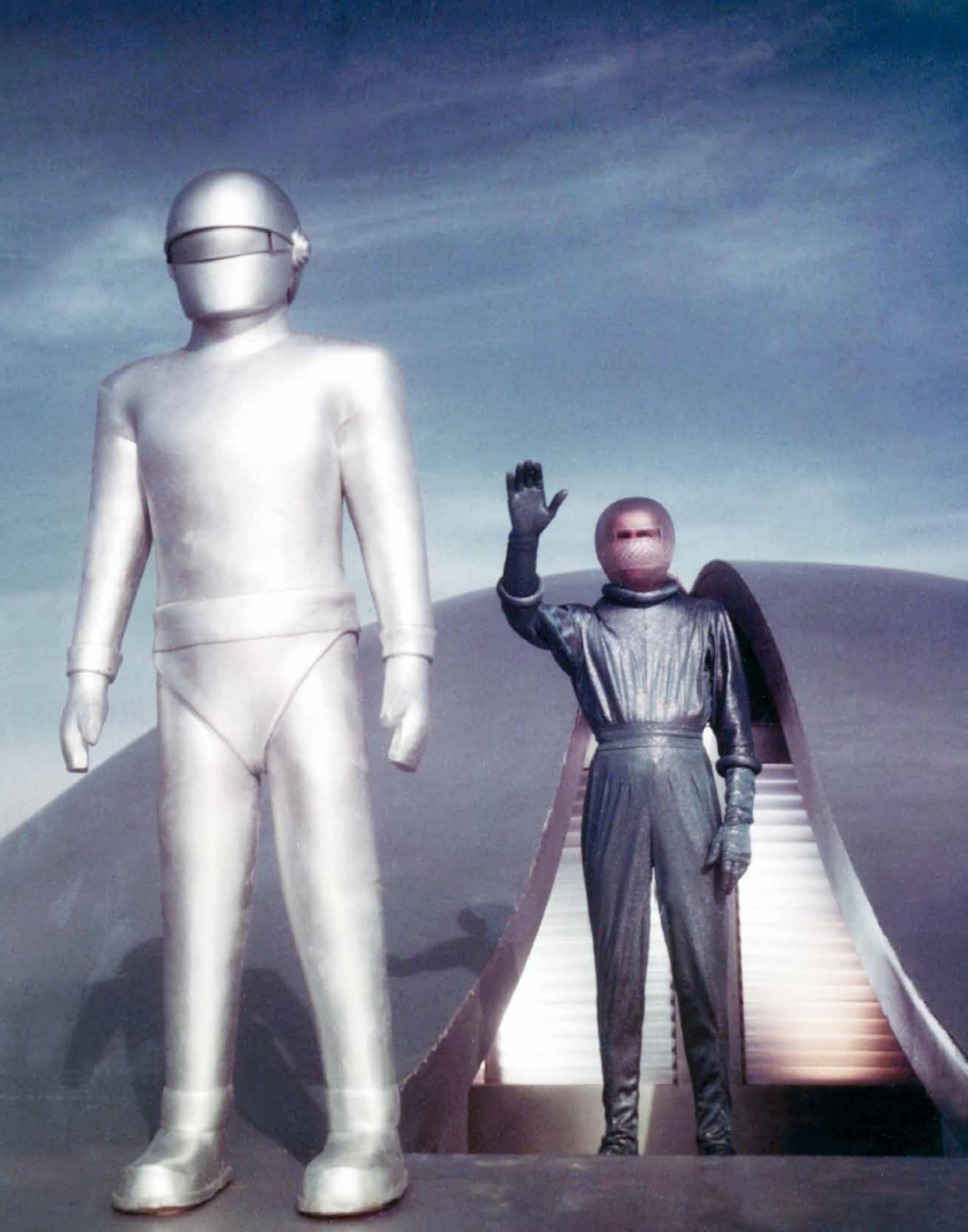
Det lyder næsten for utroligt til at være sandt, men det er videnskabeligt bevist og beskrevet i relativitetsteorien. Man kunne i princippet rejse hundrede lysår væk på få timer. Sådan ville man i hvert fald opleve det. Til gengæld ville der være gået et par hundrede år på Jorden, når man kom tilbage.

»Det er en stor udfordring at komme op på lysets hastighed, og accelerationen ville også være et kæmpe problem. Man ville blive flånsket i stykker. Så den udfordring skal løses først, men det er ikke en teoretisk umulighed at bevæge sig nær lysets fart – partikler kan gøre det,« fortæller Hans Kjeldsen med reference til den partikelaccelerator, der står i kælderen under Institut for Fysik og Astronomi på Aarhus Universitet.

Acceleratoren kan få enkelte partikler til at bevæge sig med næsten lysets hastighed på 300.000 kilometer i sekundet, men det kræver en enorm mængde energi. Og forestil dig så, at en hel menneskekrop med intet mindre end 7 kvadrilliarder – altså 7 efterfulgt af 27 nuller – atomer inde i et kæmpe rumskib bestående af et endnu mere svimlende antal atomer skulle accelerere op til samme hastighed!

»Hvis vi kigger på 50 år gamle forestillinger om fremtiden, troede alle, at vi i dag ville svæve rundt i flyvende biler fremfor at køre på vejene. I princippet er det ikke umuligt, men det er for energikrævende, og derfor er det ikke sket. Tilsvarende er den primære grund til, at vi ikke alle rejser rundt i rummet, at vi ikke har den nødvendige energi. Det er ikke nogen teknologisk umulighed, men det er alt for ressourcekrævende,« afslutter Hans Kjeldsen. ■

VI MØDER OS SELV I RUMVÆSENERNE

DER ER HØJST SANDSYNLIGT LIV ET ELLER ANDET STED I UNIVERSET. MEN DET VIL VÆRE MEGET USANDSYNLIGT, HVIS DET LIV BARE TILNÆRMELSESVIST LIGNER DE MANGE RUMVÆSENER, DER BEFOLKER FILM OG LITTERATUR: STORE SAVLENDE MONSTRE, SMÅ NUTTEDE VÆSENER MED STORE ØJNE ELLER GLINSENDE HJERNER MED TENTAKLER.

RUMVÆSENER I FILM OG LITTERATUR ER PRODUKTER AF DEN MENNESKELIGE FANTASI OG SIGER NOGET OM VORES DRØMME OG ÆNGSTELIGHEDER – OG DEN TID, DE ER SKABT I. DET FORTÆLLER PH.D. OG MONSTERFORSKER MATHIAS CLASEN, SOM PÅ DE FØLGENDE SIDER GIVER SIN TOLKNING AF SEKS BERØMTE RUMVÆSENER FRA FIKTIONENS VERDEN.

ORD · IDA HAMMERICH NIELSON

◀ THE DAY THE EARTH STOOD STILL (1951)

»I filmen fra 1951 lander et rumskib midt i Washington, D.C. og ud træder et rumvæsen og en robot. Rumvæsenet og robotten viser sig at være en slags interplanetarisk, fredsbevarende styrke, der opfordrer menneskene til at stoppe deres krige mod hinanden. Rumvæsenet ligner os mennesker til forveksling, han er bare meget klogere. Men vi vil ikke lytte til ham, og han kommer først igennem med sit budskab om fred, da han truer med

at lade sin robot smadre alt liv på Jorden, hvis ikke vi stopper vores voldelige adfærd mod hinanden. Filmen er et produkt af en ængstelig koldkrigskultur i efterkrigstidens USA. Verden var på randen af atomkrig på det tidspunkt, og mennesket havde teknologien til at lægge alt øde. Filmen kritiserer aggressive tendenser og krigsliderlighed.«

Foto: The Kobal Collection/20th Century Fox

AVATAR (2009) ▲

»I filmen Avatar er Jorden blevet så udpint, at mennesket søger ud i rummet for at finde nye ressourcer. Dem finder de på planeten Pandora, der imidlertid er beboet af de blågrønne rumvæsener navier, der her lever i pagt med naturen. Amerikanske videnskabsfolk skaber en avatar – en kunstigt fremstillet organisme, der ligner en navi – så militæret kan sende en spion ind på planeten, der kan udspionere rumvæsenerne med det formål at rydde dem af vejen, så amerikanerne kan få uhindret adgang til de kostbare råstoffer. Filmen vil fortælle os om vores svagheder og fordomme i mødet med det fremmede, og filmen er udtryk for en længsel i det senmoderne samfund efter det autentiske liv i pagt med naturen. Rumvæsenerne i filmen minder meget om mennesker og bruges mest som en katalysator for en ideologisk kritik af imperialismen og kapitalismen. Samtidig er filmen en tidstypisk påmindelse om, at vi skal passe på vores sparsomme naturlige ressourcer.«
Foto: The Kobal Collection/20th Century Fox

ALIENS (2008) ▲

»Billedet er fra filmen Aliens vs Predator 2, som er en senere efterfølger til den første Aliens-film fra 1979. I den første film har mennesket udpint Jordens ressourcer, og en flok astronauter tager ud i rummet for at lede efter nye. Her støder de på store, slimede aliens, som straks går til angreb på menneskene. Rumvæsenerne i Aliens-filmene er ekstremt aggressive og dyriske som en slags rum-rovdyr. Der er tale om rumvæsener, der er konstrueret for at pirre primitive forsvarsmekanismer i det menneskelige centralnervesystem. Der er noget reptilagtigt ved rumvæsenernes udseende og bevægelser, og pattedyr og reptiler har været hinandens naturlige fjender i op mod 100 millioner år. Det ligger meget dybt i os at være på vagt overfor reptiler som f.eks. krokodiller og slanger, og derfor er rumvæsenerne i Aliens-filmene ekstra skræmmende. Filmens dramatisering af en tidstypisk bekymring for at løbe tør for naturressourcer gør kun skildringen endnu mere foruroligende.«
Foto: The Kobal Collection/20th Century Fox

CLOSE ENCOUNTERS OF THE THIRD KIND (1977) ▲

»Filmen varer 2 timer og 17 minutter, men der går omkring 2 timer, før vi overhovedet ser rumvæsenerne. Indtil da ser vi kun rumskibe, der flyver rundt, og filmen handler om, hvad det gør ved mennesker, at noget ufatteligt pludselig befinder sig på Jorden. Vi ser, hvordan folk bliver vanvittige, og hvordan familier går i opløsning. Rumvæsenerne i filmen er grundlæggende en katalysator for en socialrealistisk fortælling om kernefamiliens sammenbrud, men de bliver også genstand for en diffus spirituel længsel. Da vi endelig ser rumvæsenerne, er det de klassiske små »greys« med store hoveder og store øjne. Rumvæsenernes relativt udtryksløse ansigter og helt sorte øjne gør dem svære at »læse«. Deres tilstedeværelse skaber kaos blandt mennesker, men det er uklart, hvad rumvæsenerne egentlig vil.«

Foto: The Kobal Collection/Columbia

WAR OF THE WORLDS (2005) ▲

»Filmen bygger på H.G. Wells' roman af samme navn fra 1898. En flok rumvæsener fra Mars lander i nærheden af London. Rumvæsenerne kan ikke tåle Jordens atmosfære, så de bevæger sig rundt i robotagtige maskiner, såkaldte tripoder, mens de spreder død og ødelæggelse. Det engelske militær prøver at dræbe dem uden held. Men pludselig stopper tripoderne. Rumvæsenerne er døde af en jordisk forkølelsesbakterie, som de ikke har nogen resistens overfor. Rumvæsenerne i denne film fremstilles som en slags superudviklede mennesker: De er kun hjerne, deres krop er nærmest visnet væk. De er intelligente, kolde og beregnende og har ingen følelser. Det er en klassisk forestilling at se rumvæsener som noget, der befinder sig på et højere udviklingstrin end mennesket og er rent intellekt. I fremtiden lader man sig ikke distrahere af følelser.«

Foto: The Kobal Collection/Dreamworks/
Paramount

E.T. (1982) ►

»Rumvæsenet E.T. er konstrueret til at være nuttet. Mennesket har en biologisk præference for små, kluntede væsener med store øjne – det er den mekanisme, der gør, at vi passer på vores afkom i stedet for at smide dem ud af vinduet, som man jo nogle gange har lyst til, når ungen vågner og skriger for syvende gang på en nat. Mekanismen synes at være så generel, at vi også finder hundehvalpe og lignende dyrebørn nuttede – og altså også E.T. Filmen starter med, at nogle rumvæsener, der er taget til Jorden for at lave botaniske undersøgelser, glemmer E.T. i en have. Drengen Elliot finder ham og tager ham til sig. I modsætning til de myndigheder, der har fået færten af E.T. og jagter ham. E.T. aktiverer nogle beskyttelsesinstinkter i os. Det er synd for ham, at de onde militærfolk vil have fat i ham. Filmen fungerer som et moderne eventyr, der handler om venskaber og priser barnet som det uspolerede væsen, der kan se det gode i andre og ikke har fordomme mod det, der er anderledes.«

Foto: The Kobal Collection/Universal

Gud er et rumvæsen

VI ER SKABT AF RUMVÆSENER. OG DE BESØGER STADIG JORDEN. SÅDAN LYDER DET FRA TILHÆNGERNE AF RAËL-BEVÆGELSEN, ÉN AF VERDENS MANGE UFO-RELIGIONER. UFO-RELIGIONERNE KNYTTER SIG TIL DET, VIDENSKABEN ENDNU IKKE KAN FORKLARE, SIGER PH.D.-STUDERENDE MED SPECIALE I NYE RELIGIONER.

ORD · IDA HAMMERICH NIELSON
BILLEDE · ISTOCK

Den 13. december 1973. Den 27-årige franske journalist Claude Vorilhon er på vandring i et øde bjergområde i det centrale Frankrig, da han pludselig oplever noget, der vil ændre hans liv for altid. En lysende, flad ufo stiger lydløst ned fra himlen og lander foran ham. Ud stiger et menneskelignende væsen på ca. 1,20 meter med grønlig hud og store, mandelformede øjne.

»Jeg kommer fra en anden planet,« fortæller det ikke-jordiske væsen den måbende Claude på formfuldendt fransk. Væsenet forklarer herefter, at han er en repræsentant fra racen Elohim, som har skabt menneskene, og at de nu har udvalgt netop Claude Vorilhon til at være deres profet under navnet Raël.

Claude Vorilhon har i den følgende tid flere møder med elohimerne. Han skriver en række bøger om sine oplevelser, hvor han udfolder rumvæsenernes budskab til menneskene, og han opbygger efterhånden

en tilhængerskare. I dag skønnes op mod 60.000 mennesker på verdensplan at bekende sig til Raëls lære.

SKABT I RUMVÆSENER BILLEDE

Raël-bevægelsen er i dag den største ufo-religion i verden. Men den er langt fra den eneste og heller ikke den første religion af sin art. Raël-bevægelsen lægger sig tværtimod i forlængelse af en lang række spekulationer om rumvæsener, der henvender sig til mennesker. Det fortæller Markus Altena Davidsen,

ph.d.-studerende med speciale i nye religioner.

»I årene op til Claude Vorilhons første bogudgivelse i 1974 havde der lige præcis i Frankrig været en hel bølge af mennesker, som hævdede at have set ufo'er, og der har eksisteret ufo-religioner i USA og England siden 1950'erne. Ligesom mange andre ufo-religioner videreudvikler Raël-bevægelsen forestillinger fra de klassiske religioner,« siger han.

Ifølge tilhængerne af Raël har mennesket fra tidernes morgen forvekslet rumvæsenerne med guder. Det er elohimerne, der har skabt os i deres billede ved kloning, ikke Gud. Navnet »Elohim« er i øvrigt det samme ord, der betegner skaberguden i Det Gamle Testamente. Men ifølge raelianerne har menneskene oversat ordet forkert med »Gud« – i stedet skal det oversættes til »Dem, som kom fra himlen«.

KLONING GIVER EVIGT LIV

Raël-bevægelsen ønsker – ligesom mange andre religioner – at få evigt liv. Markus Altena Davidsen understreger dog, at det ikke er et evigt liv i det hinsides, der er tale om. Raelianerne ønsker at opnå evigt liv i denne verden gennem kloning. Og det er lige præcis det, elohimerne kan hjælpe os med. I hovedritualet, som samtidig markerer initiation ind i bevægelsen, sendes den enkeltes genetiske kode med telepati til elohimernes plan, hvor den lagres. På den måde får rumvæsenerne en kopi af den genetiske kode og kan så i princippet skabe en ny krop til vedkommende, så man kan leve evigt. Sideløbende hermed er Raël-tilhængerne meget optagede af at arbejde med kloningsteknikker i denne verden.

»Grundlæggende kan man sige, at raelianerne teknologiserer ønsket om evigt liv,« siger Markus Altena Davidsen.

Et andet vigtigt ritual i Raël-bevægelsen er en særlig form for sensuel meditation, som man helst skal praktisere dagligt. Derudover er bevægelsen meget optaget af sex.

»Mange religioner prøver at kontrollere sex, men det gør Raël-bevægelsen ikke. Den siger nærmest: Jo mere, jo bedre. Den legitimerende forklaring er, at de sensuelle meditationer gør, at man udvikler nye, avancerede neurologiske forbindelser i hjernen,« siger han.

EFTERSPØRGSEL PÅ LIV I RUMMET

Raël-bevægelsen er blot én af mange forskellige ufo-religioner verden over. Men hvorfor opstår de? Ifølge religionsforskeren vil der altid opstå nye religioner, som knytter sig til det, videnskaben ikke helt kan forklare endnu.

»I 1700-tallet, da man endnu ikke rigtig forstod fænomenet magne- ➤

Ufo-religioner

Raël-bevægelsen er verdens største ufo-religion. Men der findes et væld af andre religioner, som er optagede af liv i rummet. Markus Altena Davidsen, ph.d.-studerende med speciale i nye religioner, fortæller her om to af de mere opsigtsvækkende eksempler.

HEAVEN'S GATE

Heaven's Gate var en amerikansk ufo-kult, som opstod i 1970'erne på baggrund af den tidligere universitetslærer Marshall Herff Applewhites idéer. Sekten blandede dommedagsforestillinger med ufologi og troede grundlæggende på, at sektmedlemmerne skulle hentes fra denne verden til en højere tilværelse af et rumskib. I 1997, da kometen Hale-Bopp passerede Jorden, var sektens medlemmer ovebeviste om, at der skjult i kometens hale befandt sig et rumskib, som kom for at hente deres sjæle. Og for at komme op i rumskibet skulle de efterlade deres jordiske kroppe. Den 26. marts 1997 begik 39 medlemmer af sekten kollektivt selvmord ved at indtage store mængder nervemedicin i San Diego, Californien.

SCIENTOLOGY

Scientology er ikke en egentlig ufo-religion, da tilhængerne ikke kommunikerer med rumvæsener, men de regner stadig med, at livet på Jorden skyldes intelligent liv i universet. Xenu-myten er en af de vigtigste myter i Scientology. Den forklarer, at menneskets sjæl, kaldet thetanen, er blevet fanget i den materielle verden og knyttet til en fysisk krop. For mange millioner år siden fandtes der en intergalaktisk diktator ved navn Xenu, som ville løse et oprørsproblem i det område i universet, han havde magten over. Han frøs de oprørske rumvæsener ned, førte dem til Jorden, kastede dem ned i en vulkan, hjernevaskede deres sjæle og slap derefter sjælene løs. De hjemløse sjæle satte sig fast til det biologiske liv, som var ved at udvikle sig på Jorden. Grundidéen er, at mennesket består dels af fysisk liv, som har udviklet sig på Jorden, dels af en sjæl, som stammer fra et sted i universet.

Tilhængerne af Rael-bevægelsen ønsker at etablere en ambassade for elohimerne, hvor de kan lande med deres rumskib, når de vender tilbage til Jorden. På billedet ses en model af den ambassade, som raelianerne gerne vil bygge nær Jerusalem.

tisme, fremførte den tyske læge Franz Anton Mesmer en teori om »animalsk magnetisme«. Mesmer beskrev animalsk magnetisme som en livskraft, hvormed dyr kan påvirke den fysiske verden, og han hævdede at kunne helbrede patienter ved hjælp af denne kraft. Idéen lever videre i new age-miljøet, f.eks. i forestillingen om »the law of attraction«. Denne »lov« hævder, at man kan tiltrække de ting, man gerne vil have, som en slags magnet, altså blot ved at tænke på dem,« siger Markus Altena Davidsen.

Noget tilsvarende gør sig gældende for ufo-religioner. Videnskaben kan endnu ikke fortælle os, om der er liv i rummet, og hvad det i så fald er for en slags liv. Det skaber

grobund for forestillinger.

»Ufo-religionerne tager så at sige forskud på glæden ved at sige, at der findes liv, og at vi allerede er i kontakt med det. Hvis forskere en dag kan fremvise en mikrobe fra et sted i universet, vil ufo-religionerne formentlig bruge det som belæg for deres påstand om, at der findes intelligent liv længere ude. Der vil altid være en efterspørgsel efter, hvordan vi kan komme i kontakt med intelligent liv.«

LATTERLIGT?

Ufo-religioner er ofte en farverig affære med grønne rummænd, besøg i flyvende tallerkner og opsigtsvækkende ritualer. Mange menneskers

første indskydelse er sikkert, at det er lige til at grine af. Gør religionsforskeren nogle gange det?

»Jeg må da indrømme, at jeg nogle gange skal gøre mit bedste for ikke at grine. Meget af det er temmelig mærkeligt. På den anden side er ufo-religionerne ikke mere mærkelige end så mange andre religioner, vi har bare vænnet os til det mærkelige i de religioner, vi er vokset op med. Det handler om, hvad man er vant til at høre. På en eller andet måde er det da mere plausibelt at tro på intelligent liv i rummet end at tro på immaterielle guder.« ■

INTELLIGENT LIV I RUMMET VIL UDFORDRE KRISTENDOMMEN

GUDS SKABERVÆRK KAN IFØLGE
KRISTENDOMMEN GODT OMFATTE
LIV ANDRE STEDER I UNIVERSET. MEN
HVIS DETTE LIV ER INTELLIGENT, FÅR
KRISTENDOMMEN ET PROBLEM. GUD
HAR ÅBENBARET SIG I MENNESKET
JESUS PÅ VORES EGEN LILLE PLANET
– HVAD MED DE ANDRE VÆSENER?

ORD • IDA HAMMERICH NIELSON
BILLEDE • NASA

I begyndelsen skabte Gud Himlen og Jorden. Det er jødedommen, kristendommen og islam enige om. Og hvis Gud har skabt »Himlen og Jorden« – som er en gammeldags måde at sige »universet« på – kan Gud godt have skabt liv andre steder end på Jorden. Selve skabelsestanken bliver ikke udfordret, hvis vi en dag finder liv i rummet. Det liv – hvad enten det er en bakterie eller intelligent liv – vil jo også være en del af Guds skaberværk.

Men lige præcis kristendommen vil alligevel få en særlig udfordring, hvis videnskabsfolk en dag – mod forventning – finder intelligent liv i rummet. Det hænger sammen med kristendommens grundlæggende forestilling om, at Gud blev et menneske. Det forklarer Svend Andersen, professor i systematisk teologi.

»Det særlige ved kristendommen er, at Gud tilkendegav sig i mennesket Jesus. Denne tanke gør kristendommen menneskecentreret, fordi Gud valgte at inkarnere sig i et menneske. Det er selvfølgelig spekulativt, men hvis vi en dag finder intelligent liv i universet, må kristendommen måske åbne op for tanken om, at hvis Gud er en Gud, der tilkendegiver sig overfor de væsener, han har skabt, så har han måske også givet sig til kende for dem, der er derude.« siger han.

VAR JESUS GUD?

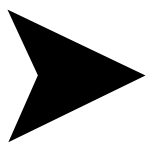
En anden mulighed for kristendommen er at se nærmere på inkarnationstanken: tanken om, at Gud blev menneske i Jesus. For hvad betyder det egentlig?

»Nogle vil sikkert sige, at inkarnationstanken er så afgørende i kristendommen, at man slet ikke kan give køb på den. Men måske bliver vi nødt til at tænke inkarnationen på en ny måde. Er det nødvendigt at tro, at Jesus VAR Gud? Eller var Jesus et menneske, som havde en særlig overbevisende måde at tale om Gud på, som fik folk til at sige, at han var Gud selv?« spørger Svend Andersen.

Selvom det er yderst tvivlsomt, at vi en dag skulle finde intelligent liv i rummet, er det alligevel relevant for teologer at beskæftige sig med tanken, mener professoren.

»Det er en spændende udfordring, fordi det tvinger os til at bevæge os ud over de tilvante tankebaner. Igennem hele kristendommens historie har naturvidenskaben hele tiden tvunget teologien til at tænke på nye måder om kristendommen. Det kan sagtens ske igen.«

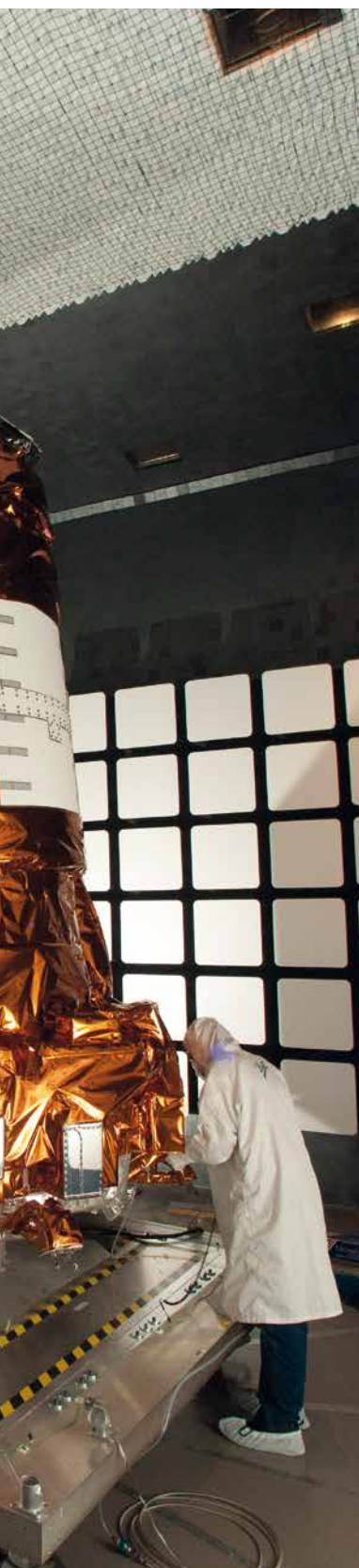
DEN LILLE SATELLIT MED DET STORE POTENTIALE

JAGTEN PÅ LIV I RUMMET HAR DE SENESTE ÅR GJORT STORE FREMSKIDT – FREMSKRIDT, SOM I HØJ GRAD KAN TILSKRIVES NASA-SATELLITTEN KEPLER, DER KREDSER RUNDT I SOLSYSTEMET 80 MILLIONER KILOMETER FRA JORDEN. HER HOLDER DEN ØJE MED INTET MINDRE END 150.000 STJERNER FOR AT SE EFTER TEGN PÅ PLANETER I OMLØB OMKRING STJERNERNE. PROFESSOR I ASTRONOMI JØRGEN CHRISTENSEN-DALSGAARD LEDER DE DANSKE AKTIVITETER PÅ KEPLER-PROJEKTET OG GIVER HER ET INDBLIK I DET TEKNOLOGISKE VIDUNDER, HVIS OPDAGELSER HAR OVERGÅET FORSKERNES VILDESTE FORVENTNINGER.

ORD • METTE HELM
BILLEDE • NASA

► KEPLER ER GODT UDSYSTRET

Den vigtigste komponent på den et ton tunge satellit er det store teleskop, som først og fremmest opsamler lyset fra de 150.000 stjerner, Kepler kigger på. Inde i hjertet af teleskopet sidder det kamera, som tager billeder af stjernerne. Det er et elektronisk kamera af samme type som dem, vi har i vores telefoner – bare mange gange større. Kameraet har nemlig en opløsning på hele 95 millioner pixels.

Keplers styringsmekanisme består af fire hjul, som sørger for, at satellitten hele tiden peger nøjagtigt ud i rummet. Når hjulene drejer rundt, sikrer de satellittens stabilitet, på samme måde som cykelhjulenes omdrejninger hjælper cyklisten med at holde balancen. To af hjulene er gået i stykker, og NASAs ingeniører arbejder nu på at undersøge, hvordan missionen kan fortsætte med kun to fungerende hjul.

► SOLEN GIVER STRØM

Kepler får først og fremmest strøm fra et stort solpanel. For at sikre, at solpanelet hele tiden vender mod Solen, skal Kepler roteres en kvart omgang hver tredje måned. For en sikkerheds skyld medbringer Kepler dog også nogle store batterier, som kan kompensere, hvis den soldrevne strømforsyning svigter.

Kepler er også udstyret med en computer, som kan lagre dataene, indtil de sendes ned til Jorden via en radioantenne. Forskerne får data, i form af tal, fra Kepler en gang om måneden.

► STORE BILLEDER MED MANGE DATA

De billeder, Kepler tager, er alt for store til, at de kan overføres til Jorden over de enorme afstande. I stedet for at sende alle billeder ned i fuldt format klipper Kepler 150.000 små udsnit ud af det mest interessante i hvert billede.

Kepler tager et billede hvert syvende sekund. Men også det genererer alt for mange data til, at Kepler kan overføre dem til Jorden. Kepler laver derfor et gennemsnit af de 150.000 billed-udsnit over en bestemt periode. For 512 af de stjerner, som Kepler kigger på – de stjerner, som forskerne er mest ivrige efter ny viden om – laver Kepler et gennemsnitsbillede hvert minut. For de øvrige stjerner i Keplers observationsfelt laver Kepler et gennemsnitsbillede hver halve time.

For det blotte øje ligner de billeder, Kepler tager, hinanden til forveksling. Men fordi billederne er digitale, kan forskerne måle, hvor meget lys stjernerne udsender. Udfordringen for forskerne er dog, at man nok kan lære en computer at spotte et muligt signal fra en planet, men computeren kan ikke afgøre, om dataene snyder. Forskerne er derfor nødt til selv at se dataene igennem og supplere dem – stjerne for stjerne. Det kan tage måneder at undersøge en enkelt mulig planet, og forskerne har 4.000 planetkandidater, som skal kortlægges. Omtrent 100 af disse planeter er på nuværende tidspunkt blevet færdigbehandlet.

► OPDAGELSER UDFORDRER VIDENSKABEN

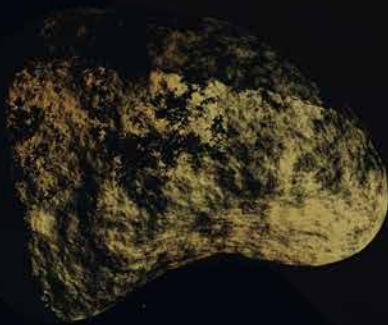
Kepler har vist forskerne, at planetsystemer kan være meget forskellige fra vores eget. For nylig opdagede Kepler eksempelvis det kaotiske planetsystem Kepler-56, som udfordrer astronomiens gængse teorier, fordi stjernen og planeterne bevæger sig om forskellige akser.

Kepler har også demonstreret, at planeter eksisterer i mange flere afskygninger end dem, der findes i vores eget solsystem. Hvis man tror, at planeter med to sole eller vandplaneter kun hører til i Star Wars-filmene, kan vi takket være Kepler sige, at man tager fejl. Kepler har opdaget en planet kaldet Kepler-16b, som kredser om to stjerner. En anden speciel planet er Kepler-11b, som primært består af flydende vand.

I jagten på liv i rummet er Kepler-62f satellittens mest interessante opdagelse. Planeten, der til dato er den mest jordlignende planet, forskerne har fundet, ligger 1.200 lysår væk og befinder sig i den beboelige afstand fra sin sol. ■

LIVET KOM MÅSKE FRA MARS

FOR MILLIARDER AF ÅR SIDEN VAR
BETINGELSERNE FOR, AT DER KUNNE
OPSTÅ LIV, BEDRE PÅ MARS END PÅ JORDEN.

ORD • HELGE HOLLESEN
BILLEDE • ISTOCK

Noget endeligt svar på livets opståen på vores planet findes ikke. Der er masser af modeller, men det eneste nagelfaste er, at alt liv har samme ophav og er beslægtet, uanset om det drejer sig om plante-, bakterie- eller dyreceller.

Manglen på en sammenhængende teori om det spæde livets opståen giver derfor også plads til spekulationer over, om det var meteoritter fra Mars, der bragte kimen til liv til vores klode.

Mars har som den eneste anden planet inden for menneskets rækkevidde potentiale for liv, så der er mulighed for, at liv på Jorden så at sige blev leveret udefra. Og sammenlignet med Jorden havde Mars for godt fire milliarder år siden mere gunstige betingelser for, at liv kunne udvikle sig. Planetens atmosfære var tykkere end i dag, den havde et magnetfelt og ikke mindst vand på overfladen.

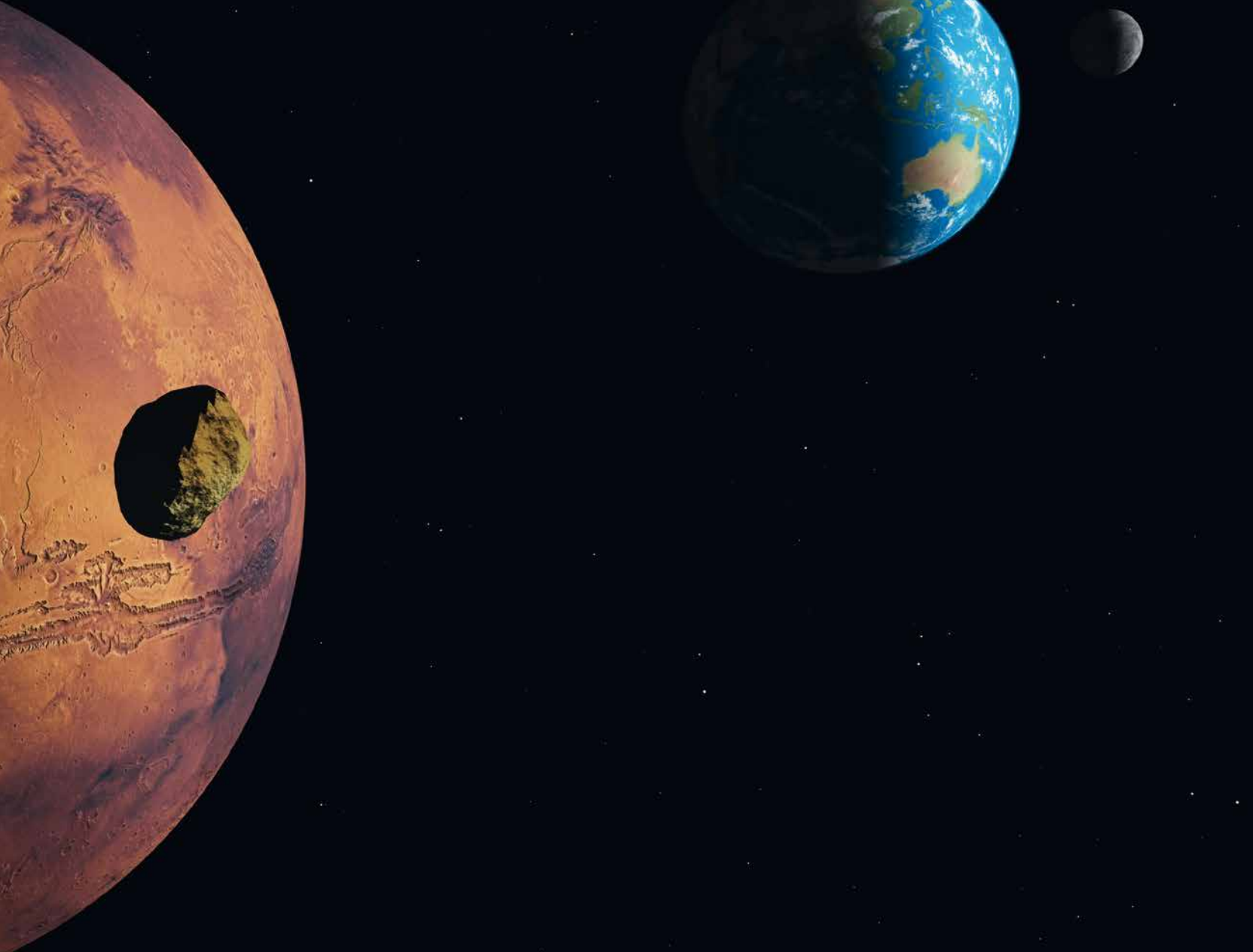
BAKTERIER KUNNE OVERLEVE REJSEN TIL JORDEN

Hvis Mars var vugge for liv på Jor-

den, er det kommet med bakterier i meteoritter, der har slået sig løs fra Mars og taget den 700 millioner kilometer lange tur til Jorden.

»Vi ved fra undersøgelser, hvor jordiske bakterier blev udsat for forhold i rummet, at de kunne overleve den tur,« fortæller astrobiologen Kai Finster fra Marsgruppen på Aarhus Universitet.

Han forklarer, at bakterierne blandt andet har været med på internationale rumstationer, hvor de blev placeret i det åbne rum og udsat for kosmisk stråling. Det kunne de overleve dækket af et tyndt lag af støv eller sukkerpolymerer.

Og i meteoritternes indre kunne bakterierne overleve mødet med Jordens atmosfære. Det ved man fra eksperimenter med kunstige meteoritter fyldt med elektronik og bakterier, der blev fløjet op gennem atmosfæren og kastet mod Jorden for at se, om de ville brænde op eller blive så varme, at bakterierne ville dø. Det skete ikke.

Også sammenstødet med Jordens overflade kunne bakterierne overleve. Desuden vil meteoritter fra Mars naturligt bevæge sig mod Jorden, fordi Solen tiltrækker dem, og dermed krydser de Jordens bane. Spørgsmålet er så, om de

bliver indfanget af jordens tyngdefelt.

METEORITTER STERILISEREDE JORDEN

Fordelen ved at flytte livets opståen til Mars er, at man får et større tidsvindue i forhold til, hvornår forholdene har været egnede til, at der kunne opstå liv.

»Mars fik tidligere end Jorden en afkølet og størknet overflade, der gjorde det muligt at danne stabile, vanddækkede områder. Overfladen på Mars blev også i mindre grad ramt af de meteoritter,

som på Jorden førte til varmesterilisering, der kunne ødelægge det spirende liv,« forklarer Kai Finster.

Om tidsperspektivet har haft betydning for livets opståen og udvikling på Jorden, er dog endnu ikke klarlagt.

»Det grundlæggende problem er, at vi ikke ved, om livet kunne opstå i løbet af tre dage, en uge eller 600 millioner år. Overgangen fra en kaotisk blanding af organisk og uorganisk stof til funktionsdygtige celler kan være et spørgsmål om sekunder,« forklarer Kai Finster. ▀

LIVSTEGN FRA RUMMET

FORSKERNE BRUGER VORES BLÅGRØNNE JORDKLODE SOM ÉN STOR ANALOGI, NÅR DE SKAL UNDERSØGE, OM DER ER LIV PÅ ANDRE PLANETER. MEN MENS LIVET PÅ JORDEN ER LET AT FÅ ØJE PÅ, ER DET ENESTE, FORSKERNE KAN SE AF DE FJERNE PLANETER, DET LYS, DE BLIVER RAMT AF FRA DERES MODERSTJERNE.

ORD · METTE HELM

End ikke med alverdens teknologiske udstyr kan forskerne få de planeter, de undersøger, at se med deres egne øjne. De er derfor nødt til at omsætte målinger af det svage sollys, som de fjerne planeter mod-

tager fra deres moderstjerne, til oplysninger om planeternes fysiske og kemiske betingelser.

Disse oplysninger kan forskerne bruge til at lede efter liv i rummet – både når de undersøger, om der allerede eksisterer en mangfoldig biologi, som trækker tydelige spor på pla-

neten, og når de vil fastslå, om der potentielt kunne skjule sig primitive livsformer under de forhold, der gør sig gældende på planeten.

ILT, VARME OG VAND KAN BETYDE LIV

Livet har sat store aftryk på Jorden, og disse aftryk giver forskerne et fingerpeg om, hvilke tegn de skal lede efter på andre planeter. Noget af det, de kigger efter, er livets affaldsstoffer – altså de stoffer, som bliver

udledt af levende organismer, når de forbruger energi.

»Livet her på Jorden har gennemgribende ændret vores planets profil. Ilt er et eksempel på et affaldsstof, som bliver udledt af levende organismer, og som har en fundamental betydning for vores atmosfæres sammensætning. Finder vi en vis mængde ilt andre steder, vil det være et meget stærkt tegn på biologisk aktivitet, og hvis der skal kunne leve større organismer på en planet, kræver det et åndingsmiddel som ilt. Vi kan lede efter den slags indicier, men vi har indtil videre ikke fundet den rygende pistol,« siger Kai Finster, der forsker i astrobiologi.

Derudover holder forskerne øje med, om de fysiske og kemiske forudsætninger for liv er til stede. Foruden en atmosfære, som kan afskærme mod rummet, er energi i form af en moderstjernes lys, der kan sikre en passende temperatur, en af de faktorer, der har stor indflydelse på en planets livsbetingelser. Det liv, vi kender, kan nemlig kun fungere mellem -30 og 130 grader.

Finder forskerne en planet med flydende vand, er der grund til særlig begejstring. Den rolle, som vand har for livet her på Jorden, er nemlig så afgørende, at det er svært at forestille sig organismer, der kan leve helt uden vand. Vand er det, der transporterer næring, ilt og andre vitale stoffer rundt i kroppen, og vi mennesker består eksempelvis af to tredjedele vand.

LYS AFSLØRER PLANETERNES SIGNATUR

Lys er afgørende for, at liv i det hele taget kan forekomme. Men lys er også afgørende for, om forskerne kan finde det liv, der måtte være. Forskerne fastslår nemlig, hvilke forhold der er på en given planet, ved at analysere det lys, som planeten bliver ramt af fra sin sol.

»Vi holder øje med planetens kredsløb omkring stjernen og ser netop den fase, hvor planeten lægger sig mellem stjernen og vores satellit. Når det sker, skinner lyset fra stjernen gennem planetens atmosfære. De stoffer, der er i planetens atmosfære, påvirker lyset, når det stråler igenem den, og ved at analysere lyset kan vi se, hvilke stoffer der er i atmosfæren,« fortæller astronom Hans Kjeldsen.

Forskerne kigger også på det lys, der bliver reflekteret fra planeternes overflade. På den måde kan de se, om planeterne reflekterer lys med netop en bølgelængde, der signalerer planteliv. Lyset fra en skov og fra en ørken er eksempelvis meget forskelligt.

Lyset fra fjerne solsystemer gør således forskerne i stand til at få indsigt i fjerne verdener, som de ellers ville være afskåret fra. Men faktisk er det ikke kun en rejse i rum – det er også en rejse i tid. Når astronomer kigger på et solsystem 1.200 lysår væk, vil det lys, de ser, være 1.200 år gammelt. ■

”

Kai Finster

Livet her på Jorden har gennemgribende ændret vores planets profil.

DET LEVENDE UNIVERS

Alle videnskaber har et domæne eller genstandsområde, der så at sige definerer den pågældende videnskab. Geologien er videnskaben om Jorden, og astrobiologien er videnskaben om liv uden for Jorden. Men mens vi ved, at geologien har sit domæne – Jorden eksisterer – så ved vi ikke, om der er liv andre steder i universet. Med andre ord, astrobiologien er en videnskab om noget, der måske slet ikke findes. Det gør den som videnskab betragtet lidt ejendommelig, men på ingen måde uvidenskabelig, selv om den kan synes at kollidere med filosofen Karl Poppers forståelse af videnskab. Ifølge Popper må en videnskab resultere i teorier, der kan falsificeres, dvs. vises at være forkerte. Hvis dette ikke er tilfældet, er der ikke tale om en videnskab. Astrobiologien er imidlertid baseret på den mulige eksistens af liv uden for Jorden, og mens denne hypotese kan verificeres – man kan finde sådant liv – så kan den selvsagt ikke falsificeres. Ikke desto mindre, hvis astrobiologien ikke lever op til Poppers kriterium, så kunne det jo skyldes, at kriteriet er utilstrækkeligt.

Som egentlig videnskab er astrobiologien af ny dato, men spekulationer om liv på andre himmellegemer end Jorden går tilbage til den græske oldtid og kan følges gennem hele videnskabs- og kulturhistorien. Mennesker har altid været optaget af den mulige eksistens af intelligent liv i universet, hvilket da også er et af motiverne for moderne astrobiologi, om end det ofte betragtes med mistro og på ingen måde er det vigtigste motiv. Astrobiologien er et umådeligt bredt, interdisciplinært forskningsområde, der strækker sig fra studiet af jordiske livsformer under ekstreme betingelser til kosmologiske spekulationer om livets muligheder i den fjerne fremtid. Der er tale om ægte grundforskning drevet af noget så elementært som den menneskelige nysgerrighed, der til syvende og sidst er motoren for al den slags videnskab, der ikke har en umiddelbar brugsværdi. Mennesket er et undrende og tænkende væsen, et homo sapiens. Vi har i en snæver forstand ikke brug for at vide, om der er liv derude i rummet, lige så lidt som vi har brug for at vide, om Higgs-partiklen nu også eksisterer. Men uanset om vi finder liv på andre planeter eller ej, så bidrager selve eftersøgningen til en dybere erkendelse af livet og verden. Astrobiologien har allerede leveret vigtige indsigter, om end endnu ikke viden om liv i rummet. Når eller hvis sådant liv findes, vil det åbne op for en helt ny forståelse af livet og dets oprindelse. Opdagelsen vil ikke gøre os rigere, men den vil gøre os klogere – måske endda visere.

FORSKERKOMMENTAR

Helge Kragh,
professor

BILLEDE • LARS KRUSE

TILLID
MATCHPOINTS SEMINAR
AARHUS UNIVERSITET
22. - 24. MAJ 2014

**Demokrati og social tillid
Ghettoer**

Korruption
Mistillid til borgerne
Data, forskning og overvågning
Ensomhed og velfærd
Ledelse og magt
Terapi og fortælling
Løgstrup
Selv-tillid
Shakespeare

Temadag med Foreningsdanmark

En aften med Robert Putnam

Professor Eric Uslaner (University of Maryland)

Professor Stein Ringen (University of Oxford)

CSR Chef Birgitte Kofod Olsen (Tryg)

Lektor Mikael Rostila (Stockholms universitet)

Professor Sverre Raffnsøe (CBS)

Professor Cheryl Mattingly (University of Southern California)

Professor Svend Andersen (Aarhus Universitet)

Dr. Gerd B. Achenbach (Lessing-Hochschule zu Berlin)

Professor Alison Findlay (Lancaster University)

Læs mere, og tilmeld dig MatchPoints Seminar 2014 på
matchpoints.au.dk

Tilmelding åbner den 20. januar 2014.
Bemærk særlig pris for ansatte og studerende på Aarhus Universitet.

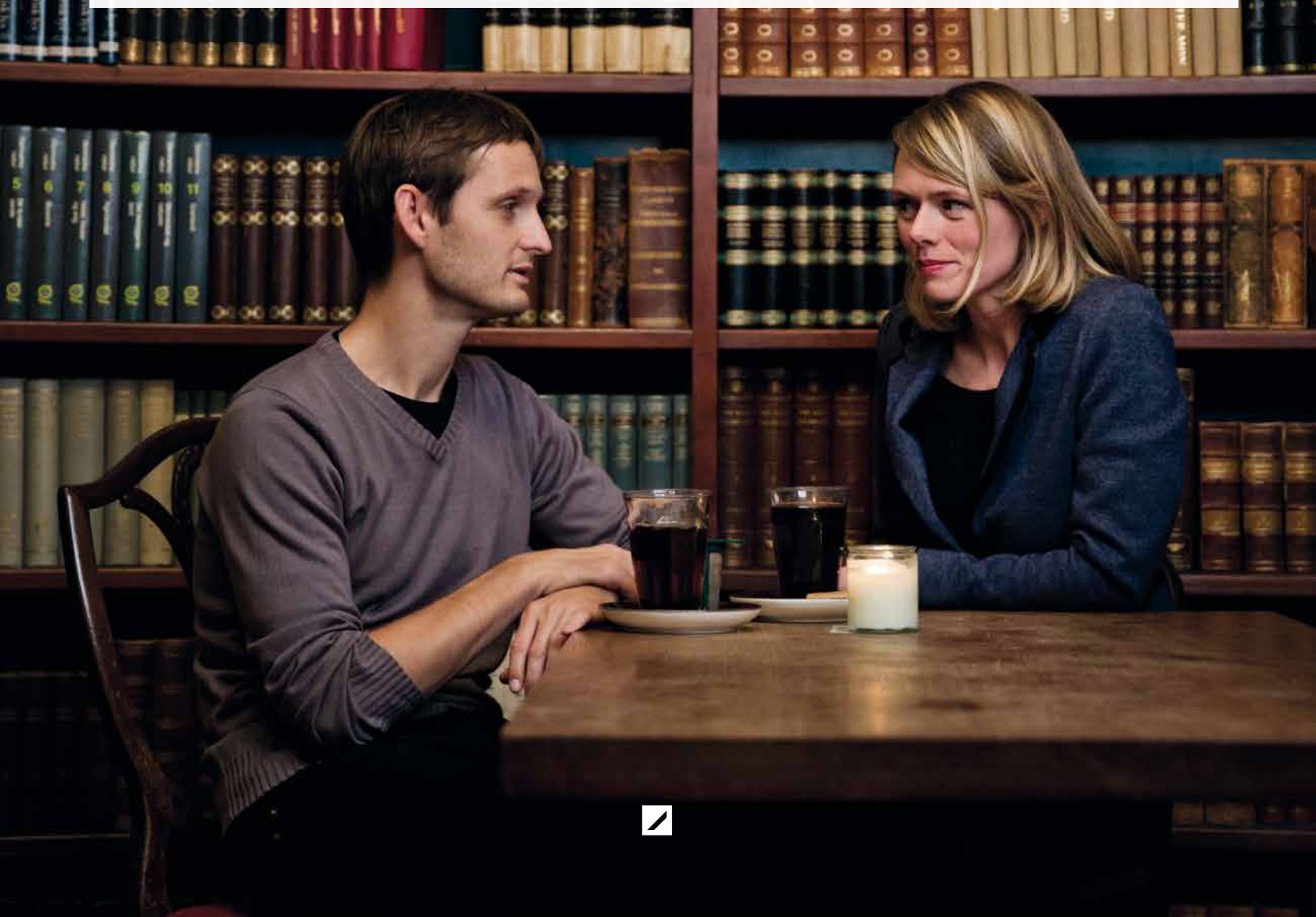

ALUMNER

LITTERATUR ER EN LIVSBESKÆFTIGELSE

TRINE JUUL OG SØREN LORENZEN LÆSTE LITTERATURHISTORIE I EN TID, HVOR DE IKKE GIK OG GRUBLEDE OVER, HVAD DE EGENTLIG SKULLE BRUGE DET TIL. DE STUDEREDE KUN, FORDI DE ELSKEDE LITTERATUR. DET HAR DOG SIDEN VIST SIG, AT DE I HØJ GRAD KUNNE BRUGE LITTERATURHISTORIEN TIL NOGET: I DAG BRUGER DE DERES KOMPETENCER FRA FAGET PÅ HENHOLDSVIS VIRUM GYMNASIUM OG I PFA PENSION.

ORD • IDA HAMMERICH NIELSON
BILLEDER • SØREN KJELDGAARD

Navn: Søren Lorenzen

Uddannelse: Cand.mag. i litteraturhistorie fra 2000

Stilling: Kommunikations- og marketingkonsulent i PFA Pension. Søren Lorenzen står for intern og ekstern kommunikation og er blandt andet redaktør for pensionskassens nyhedsbrev. Han skriver artikler, arbejder med kampagner og udtænker nye koncepter for formidling af pensionsløsninger til både erhvervs- og privatkunder.

Bedste minde fra studietiden: »Mine bedste studieminder er de gange, jeg har været i udlandet at studere. Jeg har studeret i Paris og New York og det var en fantastisk mulighed at få lov til at studere litteraturvidenskab i andre lande. Det var for eksempel en kæmpe oplevelse at fordybe sig i amerikansk samtidslitteratur i USA, fordi amerikanerne har nogle andre referencer, end vi har.«

De skulle i hvert fald ikke være gymnasielærere. Men det var også det eneste, de var sikre på, da de begyndte at læse litteraturhistorie i midten af 1990'erne. De studerende var ikke optagede af, hvad studiet skulle munde ud i. Faktisk var det nærmest tabu at lufte tanker om karrieremuligheder. Det fortæller litteraturhistorikerne Trine Juul og Søren Lorenzen over en kop sort kaffe og sort te på Paludan Bogcafé i det indre København.

»Det var helt yt at tænke, at man skulle kunne bruge studiet til noget. Man skulle fordybe sig i litteraturen for litteraturens egen skyld,« siger Trine Juul.

»Vi var der kun, fordi vi elskede

litteratur,« supplerer Søren Lorenzen.

Med valget af litteraturhistorie havde de samtidig fravalgt muligheden for at blive gymnasielærer, fordi de ikke kunne tage sidefag. Det adskilte studiet fra en lang række andre humanistiske fag.

Hvornår fandt I ud af, hvad I gerne ville arbejde med?

Søren: Sidst i studiet. Jeg drømte faktisk om at skrive en ph.d., men der var ikke rigtig nogen, der interesserede sig for de samme emner som jeg, og så måtte jeg finde på noget andet. Jeg fandt ud af, at jeg gerne ville arbejde med sprog og kommunikation og begyndte at søge jobs som kommunikationskonsulent. Jeg

fik mit første kommunikationsjob på et hospital, det førte andre jobs med sig, og i dag arbejder jeg som kommunikations- og marketingkonsulent i PFA Pension.

Trine: Jeg drømte også om at skrive en ph.d. Til sidst i studiet var jeg dog kørt lidt træt i det akademiske og havde lyst til at prøve noget andet. Jeg fik ved et tilfælde mulighed for at vikariere på et gymnasium i tre uger, og det var en åbenbaring for mig. Det var så sjovt at være sammen med eleverne, og jeg blev overbevist om, at jeg ville være gymnasielærer. Og så måtte jeg jo til at tage sidefag, selvom jeg egentlig var færdig med studiet. Det var en udbredt holdning på litteraturhistorie,

Navn: Trine Juul

Uddannelse: Mag.art. i litteraturhistorie fra 2003. Efterfølgende sidefag i engelsk.

Stilling: Gymnasielærer i dansk og engelsk på Virum Gymnasium. Ud over at undervise skal Trine Juul blandt meget andet planlægge undervisningsforløb og rette opgaver, og hun har dagligt et tæt samarbejde med sine kolleger. Trine Juul udgav i 2013 digtsamlingen *Nu da det er slut* og er på vej med en ny digtsamling, der har titlen *År*.

Bedste minde fra studietiden: »Mit bedste studieminde er, da jeg skrev speciale. Det var en rigtig god proces: Jeg har altid været ret disciplineret, så jeg arbejdede fra 8 til 16 og kunne holde fri om aftenen. Jeg skrev 200 sider, og det var den bedste tid overhovedet, fordi jeg fik lov til at fordybe mig i noget, jeg virkelig var interesseret i. Det var en svir.«

at gymnasielærerjobbet er kedeligt, men det er helt misforstået.

Hvordan bruger I jeres kompetencer fra studiet i jeres arbejde?

Trine: Jeg bruger dem dagligt, for eksempel når jeg planlægger undervisning, analyserer tekster og retter opgaver.

Søren: Selvom mit job måske ikke virker som den mest naturlige karrierevej for en litteraturhistoriker, gør jeg brug af mange kompetencer fra mit studie. På litteraturhistorie lærer man at analysere budskaber, formulere sig og bruge nogle retoriske greb, der gør, at man når igennem med sine budskaber. Den

viden bruger jeg hver eneste dag, når jeg skriver artikler, planlægger en kampagne eller udtænker formidlingskoncepter. Min baggrund er måske lidt speciel i denne branche, men jeg har ikke oplevet det som et problem. I det private erhvervsliv går man ikke op i, hvilken baggrund de ansatte har, bare de kan levere.

Hvad er I misundelige over ved hinandens jobs – og hvad er I ikke misundelige over?

Søren: Jeg har selv undervist tidligere, så jeg ved godt, hvad jeg går glip af. Den umiddelbare respons fra eleverne i lokalet giver et kick. Det er fantastisk at opleve, når man har en positiv indvirkning på eleverne.

Men lige så tilfredsstillende, det kan være at stå over for eleverne, lige så stressende kan det også være. Der er så meget, der er uden for din kontrol. Du er ikke herre over, hvilket humør eleverne er i, og hvordan de vil opføre sig.

Trine: Det kan jeg sagtens genkende. Hvis man selv har en skæv dag og går ind i en klasse, hvor der også er nogle, der har en skæv dag, så er der hård og kontant afregning. Det kan være hårdt.

Søren: Der er jeg mere i kontrol på mit arbejde. Jeg sidder meget af tiden foran min computer og har lidt mere tid til at finde ud af, hvordan jeg skal formulere mig.

Trine: Ja, Søren har mere alenetid

”

Trine Juul

Det er en kæmpe luksus at have taget en uddannelse uden hele tiden at skulle tænke »Hvad skal jeg bagefter?« Vi fik lov til at fordybe os uden forbehold.

og ro til fordybelse, for eksempel når han skal producere en tekst. Det må være fantastisk, og det kan jeg godt savne. Og hvad er jeg ikke misundelig over? Hm, ja: Søren får ikke penge for at læse Johannes V. Jensen, som jeg gør, men skal læse ham i sin fritid.

Søren: Og du har i dit arbejde mulighed for at holde dig ajour med, hvad der sker inden for litteraturen. Det er en gave, når man er interesseret i litteratur. Selv må jeg nøjes med at dyrke skønlitteraturen i min fritid, men jeg får da læst en del alligevel. Særligt nyere engelsk litteratur, som er let at holde sig opdateret med via *The Guardian* og *The New York Times*, som har nogle fremragende litteratur-apps.

Trine, ved siden af dit gymnasielærerjob skriver du også digte og har udgivet en digtsamling. Bruger du dine kompetencer fra litteraturhistorie her?

Trine: Hvis jeg bruger dem, er det vist kun negativt, ha ha! Men jeg bruger de erfaringer, jeg fik, da jeg var med i en frivillig skrivegruppe på litteratur-

historie. Her mødtes vi og gav feedback på hinandens skønlitterære tekster, og det var utrolig værdifuldt. Jeg har altid skrevet digte, men der kom for alvor blus under det, da jeg begyndte at vise mine tekster til andre. Vi mødes i øvrigt stadig i gruppen.

Hvad har det betydet for jer, at I kunne læse litteraturhistorie uden at skulle forholde jer til, hvad det skulle bruges til?

Trine: Det er en kæmpe luksus at have taget en uddannelse uden hele tiden at skulle tænke »Hvad skal jeg bagefter?« Vi fik lov til at fordybe os uden forbehold. I dag er der helt ned på gymnasieniveau mange flere krav om at forholde sig til erhvervsmuligheder. Jeg tror egentlig på, at hvis du kaster dig ud i noget, du er interesseret i, så skal det andet nok komme bagefter.

Er det skidt, at litteraturhistorie – og andre humanistiske fag – i dag er mere erhvervsorienterede?

Søren: Det er naturligvis fint, at de studerende får en idé om, at der er

en virkelighed uden for studiet. Men der skal samtidig være en forståelse for, at æstetiske erkendelser ikke altid kan måles på deres nytte- eller brugsværdi.

Trine: Det kunne måske godt opleves som en stor og lidt frustrerende udfordring at skulle definere sin jobfunktion efter otte års mere eller mindre isolerede studier. Omvendt tror jeg, at lige præcis det så at sige verdensfjerne ved studiet gav det en faglig tyngde, der i sig selv åbnede for et væld af spændende og mangeartede muligheder efter studiet.

Søren: Litteraturhistorie er ikke et fag, hvor man bare får nogle kompetencer, og så er man færdig efter fem år. Man har en nysgerrighed, der ikke forsvinder, og man bliver ved med at interessere sig for og fordybe sig i litteratur. Det er en livsbeskæftigelse.

Trine: Og en identitet, man bærer med sig. ■

KENDER DU GERDA?

GERDA ER NAVNET PÅ DEN FØRSTE ALUMNE, DER DIMITTEREDE FRA AU I 1935 – OG VI HAR VALGT AT KALDE VORES ALUMNENETVÆRK GERDA TIL ÆRE FOR HENDE.

Med over 17.500 medlemmer er alumnenetværket i dag et centralt mødested for alumner, studerende og medarbejdere fra AU.

Bliv medlem af AU's alumnenetværk og benyt dig af vores mange tilbud:

- » **Deltag gratis i forelæsninger på Folkeuniversitetet**
 - » **Få tilbud om efter- og videreuddannelse**
Du får 25 % rabat på kurser og konferencer arrangeret af AU Executive
 - » **Deltag i mentorprogrammer**
Du kan både finde en mentor og selv blive mentor for studerende og andre alumner
 - » **Bliv bedre til at netværke**
Læs vores håndbog med gode råd
 - » **Brug vores job- og projektbank**
Se jobtilbud eller rekrutter studerende, nyuddannede og alumner til din virksomhed
 - » **Og meget andet...**
-

Læs mere om alle mulighederne og aktiver din profil på www.gerda.au.dk i dag, hvis du ikke allerede har gjort det!

Den amerikanske drøm har fået konkurrence

FOR AMERIKANEREN ELIZABETH JONES BLEV ET UDDANNELSESOPHOLD PÅ DEN TIDLIGERE HANDELSHØJSKOLE BEGYNDELSEN PÅ ET NYT LIV I DET DANMARK, DER FOR HENDE HAR VIST SIG AT VÆRE ET MULIGHEDERNES LAND: LANDET MED VERDENS LYKKELIGSTE BEFOLKNING.

ORD · METTE HELM
BILLEDE · LARS KRUSE

Med en ustoppelig eventyrlyst og en kuffert fyldt til bristepunktet rejste Elizabeth Jones i 2008 fra sit hjem i Saint Louis i den amerikanske delstat Missouri til Aarhus for at tage en kandidatgrad i Business Performance Management på BSS – eller Handelshøjskolen, som stedet hed dengang. Trods det kulturchok, der ventede hende, gik der ikke længe, før hun kom til at føle sig hjemme.

»Det var et kæmpe chok for mig at komme hertil. Alt så anderledes ud – bygningerne, vejskiltene, gadebilledet,« fortæller Elizabeth Jones, mens hun sætter sig til rette i frokoststuen på sit arbejde i en af Aarhus Havns gamle lagerbygninger, som nu er omdannet til et kreativt kontorfællesskab med store vinduespartier, rå murstensvægge og højt til loftet – i mere end én forstand.

Det var ikke kun de fysiske omgivelser, der satte Elizabeth Jones på prøve, da hun ankom til Danmark. Også kulturen krævede tilvænning for amerikaneren, der ikke var vant til den facade, som danskerne er så berygtede for at opretholde.

»Danskerne har ry for at være svære at komme ind på livet af. Og det er rigtigt nok. Men jeg har efterhånden kradset mig ind bag muren og opdaget, at det er en vidunderlig kultur. Det, jeg har lært mest af ved

at være her, er balancen mellem arbejde og privatliv. Og vigtigheden af venskaber og familie. At man lader arbejdet ligge, når det er fyraften, for at spise middag med sin familie. Det er jeg slet ikke vant til,« fortæller hun og tager en slurk af sin kaffe.

En typisk amerikaner arbejder nemlig mange flere timer om ugen, og tempoet i hverdagen er langt højere.

»I USA handler det om at nå så meget som muligt og udrette mere end alle andre for at få råd til imponerende villaer og firhjulstrækere. Det er jo den amerikanske drøm. Og den drøm har jeg givet slip på – for jeg har set, at der er en anden mulighed, og det elsker jeg! Det kommer slet ikke bag på mig, at danskerne år efter år bliver kåret som verdens lykkeligste folk,« konstaterer Elizabeth Jones.

RASTLØSHED BLEV STARTEN PÅ ET EVENTYR

Da Elizabeth Jones var færdig med sin bachelor i ledelse og marketing i USA, fik hun arbejde ved den luksuriøse modevirksomhed Neiman Marcus. Men efter fire år i forskellige stillinger begyndte hun at føle sig rastløs.

»Der var ligesom et eller andet, der manglede. Det har altid været et personligt mål for mig at få en kandidatuddannelse, og eftersom jeg kun én gang havde været uden

for USA's grænser, drømte jeg om at studere i Europa.«

Idéen om at tage til Aarhus kom fra en af Elizabeth Jones' tidligere undervisere, som gennem en år-række havde været gæsteforelæser på en af BSS' sommerskoler. En dag dukkede han pludselig op på Elizabeth Jones' arbejde med en turistbog om Aarhus og en slet skjult opfordring til at rive teltpælene op. I kombination med muligheden for en gratis uddannelse finansieret med et uddannelsesstipendium var det netop det skub, Elizabeth Jones havde brug for.

HELD I UHELD

Der var imidlertid en lang række udfordringer, som Elizabeth Jones skulle overkomme, før hun kunne finde sig til rette i sin nye hverdag.

Hun havde svært ved at acceptere, at hun som udenlandsk studerende ikke havde de samme muligheder som sine danske studiekammerater. Bare det at få et studiejob var så godt som umuligt – og det til trods for, at hun kom med en god uddannelse og fire års solid erhvervs erfaring i rygsækken.

»Jeg løb hele tiden panden mod muren, fordi mulighederne viste sig at være forbeholdt danske studerende. Det var som at få en spand koldt vand i hovedet. Jeg indså, at min tilværelse her ikke ville blive let,« siger Elizabeth Jones.

”

Elizabeth Jones

Uanset hvor godt jeg synes, jeg passer ind, så er og bliver jeg anderledes. Det er spændende, men kan også være hårdt.

Men hun formåede at vende udfordringen til sin fordel, da hun fik job i Handelshøjskolens karrierecenter, hvor hun arbejdede på et EU-støttet internationaliseringsprojekt med fokus på at hjælpe udenlandske studerende med at finde arbejde i Danmark. Der hjalp hun med at sætte fokus på de barrierer, man som international studerende støder ind i.

SOM EN EDDERKOP I SIT SPIND

Efter endt studietid blev Elizabeth Jones tilbudt et job hos Bestseller. Og siden da søgte hun videre til Grown Up Licenses, hvor hun i dag arbejder som Brand Manager for to store amerikanske taske- og kuffertmærker CAT og Merrell.

»I mit arbejde er jeg som en edderkop, der sidder midt i sit spind. Det er blandt meget andet mit arbejde at holde styr på, at vi gennem hele produktionslinjen overholder vores

deadlines, og jeg skal sørge for, at vores marketingafdeling får kataloger, præsentationer og salgsmateriale lavet færdig i rette tid.« siger Elizabeth Jones med en glødende entusiasme i sin stemme.

Ud over faglige udfordringer giver jobbet hende mulighed for at klemme sit amerikanske bagland ind i sit danske arbejdsliv.

»En af de største ulemper ved at være her er selvfølgelig, at jeg savner mine venner og min familie. Men heldigvis giver mit arbejde mig mulighed for nogle ekstra rejser til USA, og jeg udnytter enhver mulighed til at besøge min familie.«

AARHUS ER MULIGHEDERNES BY

Hvad fremtiden bringer for Elizabeth Jones, er endnu uvist. Hun nyder den fleksibilitet og frihed, som hverdagen i Danmark giver hende. Alligevel har hun ikke glemt sine rødder.

»Aarhus er en dejlig by – hver-

ken for stor eller lille. Ud over god mexicansk mad er der ikke noget, jeg mangler, og der er altid rigeligt at tage sig til: udstillinger, koncerter, forestillinger. Hvis der bliver ved med at være muligheder for mig her, kan jeg sagtens se en fremtid i Danmark, og lige nu er det her, jeg skal være i mit liv. Men jeg kan ikke udelukke, at jeg på et tidspunkt vil hjem igen,« siger hun.

Og det er ikke en fortaelse, at Elizabeth Jones omtaler USA som »hjem«. Selvom hun er stor fortaler for den danske livsstil, er der ingen tvivl om, at hun ser sig selv som amerikaner:

»I'm definitely an American, but with a different outlook!« ■

Læs flere portrætter af internationale alumner i Danmark på

www.alumni.au.dk

BILLEDE: LARS KRUSE

MIT YNDLINGSSTED

Navn: John Fogde

Uddannelse: Cand.mag. i informationsvidenskab og medievidenskab fra 2003

Job: Talsmand og booker for festivalen NorthSide

Yndlingssted: Fredagsbaren HUM'rn, som i 1990'erne lå i Niels Juels Gade på Trøjborg. I dag er der blandt andet opbevaringsbokse i lokalet.

Derfor: Fredagsbaren var et rigtig godt sted at møde andre studerende, både fra mit eget fag, men også fra de andre humanistiske fag, som dengang holdt til på Trøjborg. Jeg var i en årrække selv engageret i fredagsbaren, hvor jeg hver anden fredag stod i bar og var DJ. Baren varede fra kl. 14 til 19, men festen var tit allersjovest kl. 19, så vi fik nogle gange lov til at holde lang fredagsbar, som sluttede ved midnat. Og så fortsatte vi ofte festen nede i byen på baren »Den sidste«. Nogle gange festede jeg med mine studiekammerater fra kl. 14 om eftermiddagen til kl. 05 næste dag. Vi havde et fantastisk sammenhold.

BILLEDE: LISE BALSBY

MIT YNDLINGSSTED

Navn: Mette Andersen

Uddannelse: Cand.ling.merc. i virksomhedskommunikation fra 2007

Job: Projektleder i Expert Danmarks marketingafdeling

Yndlingssted: Gårdhaven mellem Klubben og Plug Inn på Fuglesangs Allé

Derfor: Gårdhaven på det tidligere ASB var et naturligt socialt samlingspunkt, hvor jeg har tilbragt mange timer. Der er blevet holdt læsegruppemøder, spist utallige frokoster, spillet croquet-turnering, festet igennem i rusugerne, drukket fredagsøl i forårssolen, kølet ned til Studenterlaugets julefrokoster og de varmeste aftener i Klubben. Gårdhaven var en »life saver« hver eneste torsdag, når temperaturen i Klubben fik de lavloftede lokaler til at smelte. Jeg har haft nogle af de sjoveste (og sikkert også mest uintelligente) samtaler i min studietid på en bænk i den gårdhave!

BILLEDE: ANDERS TRÆRUP

MIT YNDLINGSSTED

Navn: Hanne Skou

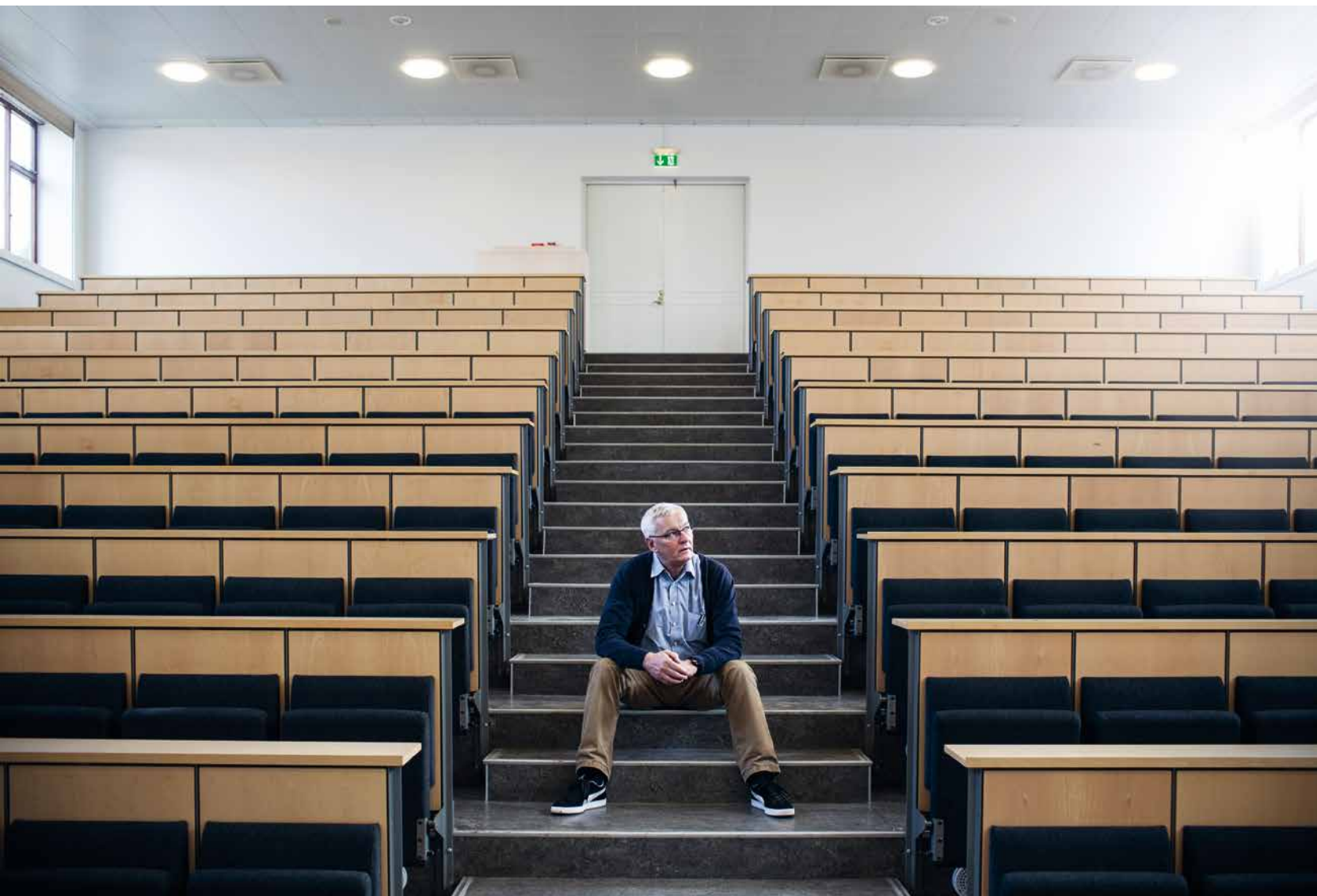
Uddannelse: Cand.med. fra 1982

Job: Praktiserende læge i Risskov

Yndlingssted: Læsesalen på Statsbiblioteket

Derfor: Læsesalen på Statsbiblioteket er et lidt højtideligt rum, der indbyder til fordybelse og koncentration. I min studietid var vi en flok medicinstuderende, der mange år i træk mødte hver morgen kl. 8 for at læse her. I løbet af dagen holdt vi fælles frokostpause og kaffepauser. På den måde fik vi en struktureret arbejdsdag, hvor vi fik læst det, vi skulle, og kunne holde fri, når vi kom hjem. På læsesalen kunne vi arbejde individuelt i et både hyggeligt og fagligt givende fællesskab, der virkelig gav én følelsen af at høre til.

BILLEDE: LARS KRUSE

MIT YNDLINGSSTED

Navn: Mogens Falsig

Uddannelse: Cand.scient. i fysik og kemi fra 1976

Job: Gymnasielærer i fysik og kemi på Holstebro Gymnasium

Yndlingssted: Auditoriet på Kemisk Institut

Derfor: Første gang, jeg besøgte auditoriet, var 11. marts 1970 til åbent hus, datidens svar på u-days. Jeg overværede en fantastisk inspirerende forelæsnings, og jeg vidste med det samme, at her skulle jeg være! Siden oplevede jeg mange flere spændende forelæsnings i auditoriet, men også uendeligt kedelige forelæsnings. Det var også her, jeg holdt mit forsvar for min licentiat-afhandling. Efter min studietid har jeg besøgt auditoriet flere gange med elever fra gymnasiet, hvor vi har hørt forelæsnings og overværet kemishows. Der er en eller anden uforklarlig ro og »usynlig faglig tyngde« i auditoriet. Jeg kan godt lide den nyere bemaling, og jeg nyder virkelig at sidde der.

HVAD ER DIT YNDLINGSSTED PÅ AU?

Du kan se flere billeder fra AU og stemme på dit yndlingssted på alumni.au.dk. Serien fortsætter i næste udgave af AUGUSTUS, og hvis du har en særlig oplevelse fra et sted på campus, du gerne vil fortælle om, vil vi meget gerne høre fra dig – skriv til augustus@au.dk.

ALUMNER HOLDT 50-ÅRS JUBILÆUM

ord: Sanne Hyldgaard
billeder: Anders Trørup

Håret er blevet lidt mere gråt, men humoren fejler stadig ikke noget, da 12 medlemmer af "Dansk-norsk Mercantil Forening af 1963", som de kalder sig, mødes i oktober 2013 i S-bygningen på Fuglesangs Alle. Det er 50 år siden, at de sammen uddannede sig på Handelshøjskolen, da det dengang lå i Hans Broges Gade. Men det er langt fra første gang, den lille forening mødes. De har nemlig holdt ~~XXXXX~~ kontakten og holder generalforsamling eller 'kongres', som det hedder, hvert eneste år.

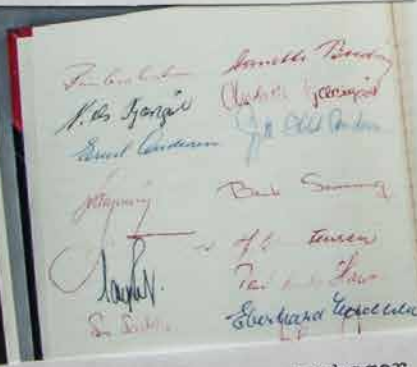

- Det kan kun lade sig gøre, fordi vi har en dygtig formand, der har opdateret adresselisterne hele tiden, så vi kun har mistet kontakten med nogle få, fortæller Poul Christensen, der er en af gruppens medlemmer.

Det er gået ganske godt for den lille gruppe gennem arbejdsårene. Der er ikke så få direktørtitler imellem, og alle har brugt den uddannelse, de sammen tog. Fælles minder er der også mange af.

Mange af de oprindelige stiftelsespapirer og notesbøger er blevet gemt.

Søndag 2. oktober 1988

7. om.
V. 12³⁸ Blev træet slået ca. 10 cm over jorden. På fem år er træet nu blevet ca. 7 cm i omkreds. Træet dannede sig en stor frøskede og konstaterede at vindpladen trængte til at blive påført et udvalgt er endnu ikke udsat.
Træk

Traditionen tro mæltes
jubilarerne deres
fælles plantede
træ for at se,
hvor meget det
er vokset.

- Kan I huske Sloth Carlsen, der altid røg, når han underviste? Jeg glemmer aldrig, da han tog fejl af cigaretten og kridtet og stod og tegnede på tavlen med sin cigaret, griner gruppens formand Poul Voss Michelsen under den lille reception.

De 12 cand.merc.er mødtes i den nye S-bygning på Fuglesangs Alle til deres 50-års jubilæum, selvom de aldrig har fået undervisning der.

VIL DU OGSÅ
HOLDE JUBILÆUM?

Kontakt AU Alumni
for hjælp til at
finde gamle
Studiekammerater.

alumni.au.dk

alumni@au.dk

••

AU

retrospektivt

••

Af Palle Lykke
AU Universitetshistorie

Marselisborg Studentergaards køkken i efteråret 1941. Fv. stud.mag. Bodil Rabbe, stud.med.erne Edith Stenderup, Bente Egmosen Hansen og Agnete H. Møller samt stud.mag. Inger Tonnesen. Pressefoto i AU Universitetshistories samling.

Kilder

S. Busck: »Kollegieliv 1967-71«, *Universitetskollegierne i Århus* (1985), s. 136-152, citat s. 150; H. Lehmann: *Leopardspor. Kollegierne i Universitetsparken i Aarhus 1935-2010* (2010); E. Lous: »Huse som kvinder byggede«, H. Rimmén Nielsen & E. Lous (red.): *Kvinder undervejs. Dansk Kvindesamfund i Århus 1886-1986* (1986); P. Lykke: »Marselisborg Studentergaard«, *Århus-årbog 1992*, s. 92-99; J. Mørup: »Om at være pige på et kollegium«, *Universitetskollegierne i Århus* (1985), s. 74-82, citat s. 74.

På kvindekollegium

I sensommeren 1941 – mens Danmark på andet år var besat af tyske tropper, og kommunistloven blev vedtaget – omdannedes Marselisborg Studentergaard til Aarhus Universitets første kvindekollegium. Stedet havde siden universitetsstarten i 1928 fungeret som kollegium for 27 udenbys mandlige studerende.

Når Marselisborg Studentergaard nu blev kvindekollegium, skyldtes det, at der efterhånden var blevet opført tre kollegiebygninger i Universitetsparken, mens en fjerde var på vej. Disse havde ligesom Studentergaarden været forbeholdt mænd, men kollegiebestyrelsen fandt, at såfremt også kvindelige studerende skulle have mulighed for at bo på kollegium og ikke være henvist til private loftsværelser, så var Studentergaarden på Marselis Tværvej en oplagt mulighed. At blande kønnene kom slet ikke på tale.

I første omgang protesterede kvinderne mod planerne; de opfattede det at bo så langt væk fra universitetet som både en forvisning og en uretfærdighed, når de mandlige studerende kunne flytte ind i tidssvarende kollegier i Universitetsparken.

Der blev lyttet til protesterne: Det havde således været planen, at Marselisborg Studentergaard fortsat skulle have haft køkkenpersonale til at tilberede dagens måltider, men kvinderne foretrak selv at lave mad, og det fik de lov til. Der blev nemlig afsat et beløb, som tillod både installation af nyt varmeanlæg i huset og ombygning af køkkenet, så det blev brugbart for beboerne. Herefter forstummede kritikken.

I kølvandet på Royal Air Force-luftangrebet 31. oktober 1944, der havde tilintetgjort Gestapos hovedkvarter i Kollegium 4 og 5, beslaglagde tyskerne Marselisborg Studentergaard, og beboerne samt den mandlige efor blev derpå anbragt i et midlertidigt kvindekollegium i ejendommen Vester Allé 7, hvor kriminalpolitiet havde haft kontorer frem til deportationen af det danske politi få uger forinden.

Efter krigen fungerede bygningen på Marselis Tværvej igen som kollegium, men blev i 1946 solgt til det danske forsvar. Tanken var, at salgssummen skulle udgøre en del af, hvad det ville koste at opføre et nyt kvindekollegium i Universitetsparken. Helt sådan kom det nu ikke til at gå i første omgang, idet Dansk Kvindesamfund meldte sig med ønsket om at skaffe værelser til de halvårs-kursister (alle kvindelige), der fulgte Specialkursus i Husholdning ved Aarhus Universitet (det såkaldte »frikadellefakultet«), som var blevet etableret i 1945. Dansk Kvindesamfund forestod på den baggrund en indsamling, der gjorde det muligt at opføre Kollegium 7 (»Kvindekollegium 1«), hvor to tredjedele af værelserne var forbeholdt disse kursister, mens sidste tredjedel kunne tildeles ordinære kvindelige studerende.

Indtil dette kollegium stod klar, måtte der improviseres. Kollegiebestyrelsens formand luftede på et møde i Universitets-Samvirket den tanke, at der kunne oprettes midlertidige sovesale i den gamle hovedbygning (nuværende bygning 1340), men forudså dog selv, »at en saadan Plan vil møde Modstand, dels fra Institutterne, dels fra de unge Damer,« og man besluttede derfor af nød at anbringe dem i Kollegium 4, som var blevet genopført efter luftangrebet.

Cand.jur. Jytte Mørup:

»Den 7. februar 1947 flyttede jeg ind på kollegium 4, værelse 148. Dengang var det endnu ret nyt med piger på kollegierne. Værelset lå i »kælderen«, som vi kaldte det, d.v.s. i stueetagen, hvor der kun var to værelser. 1. sal beboedes af drenge. 2. sal af halvt piger halvt drenge, 3. sal af piger. Ingen af de øvrige kollegier havde piger boende på det tidspunkt (...). Det første der skete, da jeg flyttede ind var, at drengen, der boede i værelset over for mig, fluks blev skiftet ud med en pige. Endnu dengang var det en utænkelig og usædelig tanke, at to unge af vidt forskjelligt køn skulle kunne bo alene på en gang lige over for hinanden.«

Kollegiebestyrelsen fandt dog stadig en kønsblanding under samme tag – for slet ikke at tale om samme etage – uholdbar i sædelig henseende og kunne derfor ånde nogenlunde lettet op, da Kollegium 7 stod klar til indflytning i 1950. I 1967 besluttedes det, at mandlige studerende også kunne bo på stedet.

Det var en følge af 1960'ernes oprør, som også prægede kollegielivet, at kvindelige og mandlige studerende kom til at bo på samme gang i parkkollegierne.

Lektor Steen Busck:

»På køkkenmødet 7/2 69 fik drengene på II³ for første gang forelagt planerne om piger på gangen. Gangældste udtalte, at han havde befundet sig aldeles udmærket uden fastboende kvinder, men da han selv snart skulle ud, ville han overlade beslutningen til indflytterne. Afstemningen viste 2 for og 4 imod, resten undlod (...). Drengenes overvejelser gjorde hverken fra eller til. I september 1970 rykkede de første to piger ind på II³.«

Samtidig bortfaldt reglen om, at der ikke måtte være gæster på værelserne efter et vist tidspunkt på aftenen – en regel, hvis overholdelse nidkære portnere ellers havde gjort meget for at sikre gennem fire årtier.

ÅRHUNDREDETS FESTIVAL

-1800- TALLET

Tag med på en tur tilbage til det århundrede, hvor Danmark bliver Danmark. Til en tid, hvor industrialisering sætter damp under landet, Grundloven underskrives, foreningslivet blomstrer, højskolen grundlægges, kvinderne råber højt, og Kierkegaard sætter mennesket i centrum. Folkeuniversitetet sætter med Århundredets Festival spot på 1800-tallet den 7.-16. marts 2014.

Festivalen præsenteres af Folkeuniversitetet i tæt samarbejde med Aarhus Universitet, kulturinstitutioner og kreative ildsjæle. Med omkring 300 arrangementer byder festivalen på historiske oplevelser i krydsfeltet mellem viden, kunst og kultur. Festivalen kan opleves i Aarhus, Herning, Viborg, Randers, Horsens og Skanderborg. Programmet rummer alt fra Åbningsfest, Filosofibar og Forskerdebatter til byvandring, historiske middage og 1800-tallet i børnehøjde. *AUGUSTUS* serverer her nogle smagsprøver fra det spændende program, der kan opleves i Aarhus.

Læs mere på aarhundredetsfestival.dk.

SMAGSPRØVER

FORESTILLINGEN OM EN HISTORIE

Hvorfor blev vi danskere med nationalgrænser og Dannebrog? Hvornår kom vi til at insistere på lidenskab og vores egen evne til at give livet mening? Hvad vil det sige, at Gud er død? Festivalen præsenterer et nyt scenisk formidlingsformat med forskere på scenen. Oplev historiker Bertel Nygaard og litterat Jakob Ladegaard fra Aarhus Universitet samt filosof Anders Fogh Jensen i en forestilling, der går tæt på 1800-tallet. En tid, hvor det enkelte menneske sættes under lup, og der grubles over eksistens. Iscenesætter Jon Skulberg instruerer og komponist Kristian Hverring skaber forestillingens lydbillede, der følger forskerne fra start til slut.

Tid: Søndag 9/3 kl. 17.00 og mandag-onsdag 10-12/3 kl. 19.00

Sted: Åbne Scene, Godsbanen, Skovgaardsgade 3, 8000 Aarhus C

Pris: 130 kr./Studerende 80 kr.

ÅRETS FESTIVALBOG

Folkeuniversitetet inviterer til boglancering af årets festivalbog, der udgives i samarbejde med Aarhus Universitet og Aarhus Universitetsforlag. På 101 sider udfolder forskere og museumsformidlere 101 historier om 1800-tallet. Til hvert årstal præsenteres et tema, en begivenhed, en person eller en opfindelse, der fik betydning for Danmarks udvikling. Bogen lanceres på Aarhus Universitet, hvor forskere fra syv scener fortæller om Darwin, psykiatri, erotik, litteratur, nation, danskhed og Aarhus.

Tid: Fredag 21/2 kl. 19.00-21.30

Sted: Ny Munkegade 118, Aarhus Universitet

Pris: 200 kr. inkl. bog

FILOSOFIBAR

Eksistens, fornuft og 'Gud er død'. Få styr på de store tænkere med en gratis filosof om dagen. Fra mandag til fredag stiller en forsker fra Aarhus Universitet skarpt på henholdsvis Kant, Hegel, Kierkegaard, Nietzsche og Marx. Filosofibaren slutter i højt humør, når vi hædrer Marx med fredagsbar og slagkraftige arbejdsange fra 1800-tallet, 60'erne og 70'erne leveret af duoen 'Venndt & Nygaard'.

Tid: Mandag-fredag 10-14/3 kl. 15.00-16.00

Sted: Studentarhus Aarhus, Aarhus Universitet

Pris: Gratis

FORSKERDEBATTER

Tre temaer, to forskere på scenen, en ordstyrer og et spørge-lystent publikum. Århundredets Festival tager temperaturen på 1800-tallets idealer anno 2014. Vær med, når temaerne dannelse, demokrati og nationalisme sættes til debat.

Tid: Mandag-onsdag 10-12/3 kl. 16.15-18.15

Sted: Stakladen, Aarhus Universitet

Pris: Gratis

SAMTALEFABRIKKEN

Filosoffen Anders Fogh Jensen er vært på tre aftener med historisk tilbageblik og nutidige refleksioner. Tre aftener med vin og filosofisk menu, hvor der skal tænkes stort og samtales højt om henholdsvis kærlighed, dannelse og splittelse. Hver aften består forretten af to oplæg. Ét ved en inviteret forsker og ét ved vært Anders Fogh Jensen. Hovedretten er samtale om aftenens tema mellem gæsterne, som får udleveret et samtale-menukort. Desserten er spørgsmål og et stykke med kultur. Inviterede forskere er lektor Dan Ringgaard, professor Lars-Henrik Schmidt og professor Hans-Jørgen Schanz, der alle er fra Aarhus Universitet.

Tid: Torsdag-lørdag 13-15/3 kl. 19.00-21.30

Sted: LYNfabrikken, Vestergade 49, Aarhus C

Pris: 95 kr.

DANMARK OG NORGE

I 1814 skilles Danmark og Norge efter 434 års national sameksistens. I 2014 markerer Danmark og Norge året for det norske demokratis fødsel. Folkeuniversitetet stiller skarpt på betydningerne af bruddet mellem Norge og Danmark. Journalist Niels Krause-Kjær er vært, når vi aktualiserer forholdet mellem Danmark og Norge i et nordisk perspektiv. Medvirkende: Politiker Bertel Haarder, postdoc Rasmus Glenthøj (Syddansk Universitet), professor Uffe Østergaard (Copenhagen Business School) og Morten Nordhagen Ottosen (Universitetet i Oslo).

Tid: Torsdag 13/3 kl. 16.00-18.30

Sted: Stakladen, Aarhus Universitet

Pris: Gratis. Arrangementet er støttet af Folketinget

”

*Uanset om vi finder liv på andre
planeter eller ej, så bidrager
selve eftersøgningen til en dybere
erkendelse af livet og verden.*
